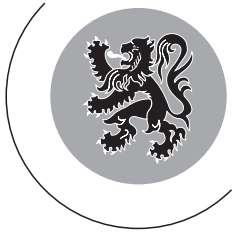

Beleidsnota 2019-2024

Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie

ingediend door viceminister-president Hilde Crevits,
Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk,
Sociale Economie en Landbouw

Vlaams
Parlement

ingediend op **126** (2019-2020) – Nr. 1
8 november 2019 (2019-2020)

Beleidsnota

ingediend door viceminister-president Hilde Crevits,
Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk,
Sociale Economie en Landbouw

**Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie
2019-2024**

I. INHOUDSTAFEL

II. Visie van de minister	4
III. Samenvatting	7
IV. Omgevingsanalyse	8
V. Transversale strategische doelstellingen	17
1. <i>Lokaal ondernemerschap laten bloeien</i>	18
2. <i>Een integraal industriebeleid voor de toekomst</i>	19
3. <i>Regionale specialisatie in streken en provincies</i>	20
4. <i>Succesvol ondernemen in de digitale samenleving</i>	21
5. <i>Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie</i>	23
6. <i>Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie</i>	27
VI. Beleidsveld economie	28
<i>Meer en sterkere ondernemers</i>	28
<i>Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal</i>	30
<i>Veerkrachtige bedrijven en sectoren</i>	32
<i>Duurzame en innovatieve ruimte om te ondernemen</i>	34
VII. Beleidsveld wetenschappelijk onderzoek	36
<i>Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing</i>	36
<i>Sterk basisonderzoek met zicht op economische en maatschappelijke doorbraken</i>	38
<i>Excellente en internationaal verbonden onderzoekinfrastructuur</i>	38
<i>Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen</i>	40
<i>Onderzoek voor toonaangevende business schools in Vlaanderen</i>	41
VIII. Beleidsveld innovatie	42
<i>Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing</i>	42
<i>Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact</i>	43
<i>Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding</i>	44
IX. Beleidsveld wetenschapscommunicatie: het stimuleren van de innovatie- en ondernemerscultuur	48
<i>Passie voor wetenschap en techniek aanwakkeren</i>	48
<i>Werken aan bewustmaking en beeldvorming rond ondernemerschap</i>	50

126 (2019-2020) – Nr. 1	3
X. Overkoepelende doelstellingen	52
<i>Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers</i>	52
<i>Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid</i>	54
<i>Een beleid gedreven door feiten en cijfers</i>	56
XI. Lijst met afkortingen	59
XII. Bijlage ‘overzicht beleids- en regelgevingsinitiatieven’	63

II. VISIE VAN DE MINISTER

Vlaanderen behoort tot de meest welvarende regio's in de wereld. De tewerkstelling evolueert de voorbije jaren bijzonder positief en een recordaantal nieuwe ondernemingen wordt opgestart. Onze regio kan bogen op excellente onderzoekers met een brede internationale uitstraling dankzij toppublicaties. Onze economie is in toenemende mate kennisgedreven. Op het vlak van investeringen in onderzoek en ontwikkeling vinden we bijna aansluiting bij de absolute top in de EU. Onze kleine en grote ondernemingen zijn zeer bedrijvig op het vlak van innovatie.

Tegelijkertijd is deze gunstige economische positie niet te beschouwen als definitief verworven. Een eerste belangrijke uitdaging blijft **het aanwakkeren van de ondernemersgeest in onze maatschappij.** Onze **kleine- en middelgrote ondernemingen moeten ook vlotter aansluiting vinden bij onderzoeksactiviteiten en belangrijke technologische innovaties oppikken.** Want innovatie is de motor om toegevoegde waarde te creëren en onze sterke positie inzake arbeidsproductiviteit aan te houden. Daartoe zal ik maximaal inspelen op de razendsnelle digitalisering en de opmars van nieuwe technologieën zoals artificiële intelligentie.

Ik ben daarnaast bijzonder waakzaam voor **internationale ontwikkelingen die het ondernemersvertrouwen kunnen ondergraven.** Een eventuele Brexit zal hoe dan ook ingrijpende gevolgen hebben voor Vlaanderen en daarom blijft het voor mij topprioriteit om een ordelijk en ondernemings- en onderzoeksvriendelijk script uit te tekenen voor elk scenario. Als kleine open economie is onze regio bovendien erg gevoelig voor de evoluties in de internationale handelsverhoudingen en voor de invloed van conflicten op de orderboeken van onze voornaamste buitenlandse afnemers. Ook de centrale ambitie om deze regeerperiode 120.000 mensen extra aan het werk te krijgen, kan daardoor onder druk komen te staan.

Een derde uitdaging betreft het feit dat de laatste jaren steeds meer richting wetenschap en bedrijven gekeken wordt om **actief oplossingen aan te reiken voor grote maatschappelijke vraagstukken,** zowel globale problemen zoals de klimaatverandering of het energievraagstuk, als meer lokale uitdagingen zoals de vergrijzing of de sociale cohesie in onze steden en dorpen. Het zijn maatschappelijke uitdagingen die op tafel liggen bij traditionele verenigingen, bij nieuwe burgerbewegingen, maar evenzeer bij onze kennisinstellingen en onze ondernemers. Ik wil hier op inspelen.

Tot slot zijn er de urgente uitdagingen op de arbeidsmarkt zoals de **toenemende krapte** en de noodzaak om **inactieven aan de slag te helpen.** Het innovatiebeleid zal daarom ook aan de ontwikkeling van de sociale economie en aan vernieuwende vormen van individueel maatwerk, een bijdrage moeten leveren. Als regio zonder grote natuurlijke rijkdommen zijn we met z'n allen ook verplicht om bijzonder **slim om te gaan met grondstoffen** en moeten we de mogelijkheden van de circulaire en bio-economie optimaal benutten.

Als nieuwe minister van Economie, Wetenschap en Innovatie formuleer ik een krachtig antwoord op deze uitdagingen met een **nieuw innovatiemodel voor onze samenleving, de 'quadruple helix'.** Daarbij ondersteun ik vanuit het beleid niet alleen ondernemers en wetenschappers en zet hen aan tot samenwerking, maar ik geef ook burgers en middenveld een actieve rol. Excellent fundamenteel onderzoek blijft de basis voor nieuwe toepassingen en bedrijfs-O&O de beste garantie voor de competitiviteit van ondernemingen. Het

sensibiliseren van de brede samenleving rond innovatief ondernemen, een transparante en toegankelijke wetenschapscommunicatie en methodieken om met burgers samen te werken krijgen in dit nieuwe innovatiemodel echter een groter gewicht en duidelijke plaats. Door brede groepen in de samenleving meer te betrekken bij innovatieve ondernemingen, bij baanbrekend wetenschappelijk onderzoek of technologische ontwikkelingen, kan men ondernemingsmodellen en onderzoekstrajecten verrijken en bijdragen tot een grotere maatschappelijke en economische impact.

Door technologie dichter bij de burger te brengen, wil ik meteen ook werken aan een beter begrip voor en een groter vertrouwen in het werk van wetenschappers en technologiemanagers. Dergelijk vertrouwen is essentieel voor de snelle verspreiding en de maatschappelijke aanvaarding van nieuwe toepassingen. Het sterkt het geloof in het menselijk kunnen en de hoop en het vertrouwen in de vooruitgang en draagt zo bij tot een hechte samenleving en duurzame wereld.

Ik zal dit beleid concreet vormgeven aan de hand van **drie centrale principes** die de richting moeten bepalen: **ambitie, impact en samenwerking**.

Ik ben **ambitieuw**, onder meer in het streven om de werkzaamheidsgraad naar 80% te brengen en van Vlaanderen een innovatieleider te maken in de top vijf van de kennisregio's in Europa. Ik bouw ons wetenschapsbeleid uit op basis van het excellentiecriteria en stimuleer beloftevolle starters om internationaal door te groeien en met hun technologie wereldmarkten te veroveren. Ik zal ook de nodige ambitie aan de dag leggen in de maatschappelijke doelen die we willen bereiken. Ik ben ambitieus in de extra budgetten die ik inzet voor het EWI-beleid en waarmee tegen het einde van de legislatuur minstens 3% van het BBP wordt besteed aan O&O. Het gaat tegen 2024 om 250 miljoen euro aan bijkomende middelen voor onderzoek en ontwikkeling op jaarbasis en over de hele legislatuur 195 miljoen euro voor extra investeringen in O&O-infrastructuren. Ik wil ook volop ambitie tonen in het terugdringen van de administratieve rompslomp voor onderzoekers en ondernemers.

Het beleid moet **impact** hebben en wel op alle niveaus: wetenschappers moeten met hun baanbrekende onderzoeksresultaten gehoor vinden bij 'peers' wereldwijd, research- en ondernemingsprojecten moeten een concrete bijdrage leveren aan maatschappelijke en economische uitdagingen waaronder betere competitiviteit en duurzame jobcreatie in Vlaanderen. Impact zal ook een belangrijk toetsingscriterium zijn voor de instrumenten en programma's die ik beleidsmatig inzet. Wat onvoldoende maatschappelijke of economische impact genereert, stuur ik bij en ik zet de middelen daar in waar het meeste resultaat te verwachten is.

Enkel via meer en betere **samenwerking** wordt het economisch en maatschappelijk potentieel ten volle benut. Samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, tussen onderzoeksteams van instituten en bedrijven, samenwerking met het middenveld, met jongerenorganisaties ... Samenwerking maakt elke individuele wetenschappelijke en economische speler sterker en zorgt voor een veerkrachtiger maatschappelijk en economisch weefsel. Ik wil ook meer samenwerking tussen wetenschappelijke disciplines en sectoren, bijvoorbeeld de technologische industrie en de socialprofit, en meer samenwerking over de grenzen, binnen Europa maar ook daarbuiten. Tot slot wil ik ook de samenwerking op het vlak van innovatie tussen de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid verder vormgeven.

In een snel veranderende samenleving boezemen hedendaagse evoluties zoals globalisering, technologisering of digitalisering onze mensen en bedrijven wel eens angst in: de angst om niet meer mee te kunnen, de angst om zekerheden te verliezen, de angst voor het nieuwe ... Toch zijn het diezelfde evoluties die de komende decennia juist meer zekerheid, meer welvaart en comfort kunnen verschaffen. Voor heel wat actuele maatschappelijke uitdagingen zoals de klimaatuitdagingen, de vergrijzing, de mobiliteit ... zal net technologische innovatie ons oplossingen aanreiken. Het is dan ook mijn vast voornemen om technologie en innovatie dichterbij de mensen te brengen en er zo het nodige draagvlak voor te creëren.

Een van de meest inspirerende verhalen uit de Griekse mythologie vertelt hoe de mens er bij de oorspronkelijke verdeling van gaven nogal bekaaid van afgekomen was. Daarom stal Prometheus, 'de vooruitziende', uit liefde voor de mensheid het vuur van de Olympische goden en schonk het aan de mensen. Vanaf die dag was de opmars van het menselijke genie en de vooruitgang van de techniek niet meer te stoppen. Prometheus werd als straf aan de rotsen van de Kaukasus geketend, maar het vuur is sindsdien niet meer gedoofd. Laten wij zijn 'titanenwerk' verderzetten en onze ondernemers, onderzoekers en burgers de noodzakelijke zuurstof en brandstof geven om dat inspirerende vuur aan te wakkeren en te verspreiden.

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie
Vlaams minister van Werk en Sociale economie, Landbouw en Zeevisserij

III. SAMENVATTING

Bij de uitvoering van ons beleid willen we vertrekken vanuit een eerlijke omgevingsanalyse van de sterktes en de zwaktes van onze economie en ons innovatie-ecosysteem. Voor de uitrol van een missiegericht beleid plaatsen we zes brede projecten voorop. Elk project is een stapsteen om onze doelstellingen versneld te realiseren.

1. Lokaal ondernemerschap laten bloeien in bedrijvige kernen en handelaars dankzij digitale tools de concurrentie laten aangaan met e-commercespelers.
2. De competitiviteit en productiviteit van onze producerende nijverheid garanderen met een integraal industriebeleid voor de toekomst.
3. Via regionale specialisatie de ontwikkeling in provincies en streken ondersteunen en Vlaanderenbreed een kennisgedreven en CO2-arm economisch weefsel tot stand brengen, waarin elk talent zich kan ontplooiën.
4. Door middel van een Vlaamse agenda voor digitaal ondernemen en innoveren, onze toponderzoekers en digitale economie helpen om internationaal voorsprong uit te bouwen. We willen onder meer artificiële intelligentie sneller en verantwoord implementeren in het bedrijfsleven en de brede maatschappij.
5. Met een ambitieus plan voor klimaatinnovatie oplossingen zoeken en aanreiken richting een CO2-arme industrie en samenleving.
6. Dankzij een maximaal circulaire economie verspilling terugdringen en garanderen dat we ook in de toekomst in onze behoeften inzake grondstoffen en water kunnen voorzien. Daarvoor zetten we in op onderzoek en nieuwe bedrijfsmodellen.

Om deze projecten op een doelmatige manier tot stand te brengen versterken en optimaliseren we de verschillende instrumenten en de werking van organisaties en instellingen binnen de vier beleidsvelden (Economie, Wetenschappelijk onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie). Voor de implementatie van de quadruple helix besteden we bijzondere aandacht aan wetenschapscommunicatie en stimuleren we de innovatie- en ondernemerscultuur in Vlaanderen.

Daartoe moeten we ons opstellen als een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid die administratieve lasten afbouwt en de mogelijkheden van digitale toepassingen ook zelf maximaal benut.

Tevens willen we ook optimaal gebruik maken van Europese programma's en actief de Europese besluitvorming rond het onderzoeks- en industriebeleid mee beïnvloeden. We inspireren ons op Europese beleidsagenda's en versterken onze positie door allianties aan te gaan in het bijzonder met buurlanden en sterke regio's.

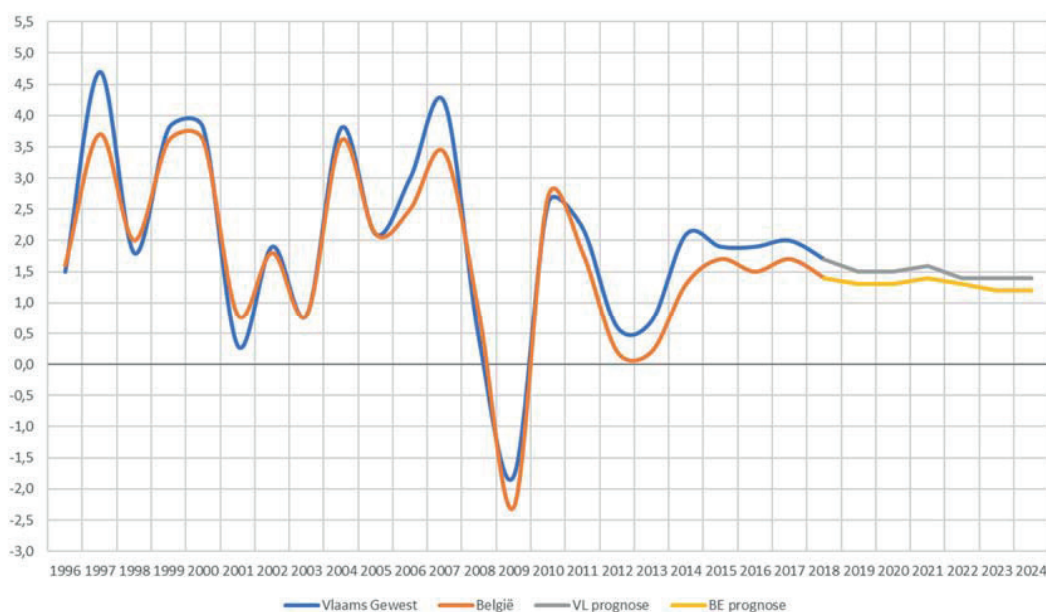
De vooruitgang richting onze doelstellingen monitoren we nauwgezet en via systematische evaluaties verbeteren we continu de doelmatigheid van onze beleidsinstrumenten.

IV. OMGEVINGSANALYSE

Macro-economische context

De afgelopen regeerperiode (2014-2019) realiseerde Vlaanderen een gemiddelde economische groei van 1,8%, een verbetering ten opzichte van een gemiddelde groei van 1,6% binnen de regeerperiode 2009-2014, die werd gekenmerkt door de crisisjaren 2012 en 2013. Vlaanderen presteerde hierbij beduidend beter dan de andere Belgische regio's en het federale niveau, maar minder goed dan het gemiddelde van de EU28 of het eurogebied. Op basis van de Hermreg voorspellingen van juli 2019 zou de gemiddelde economische groei voor Vlaanderen de komende vijf jaar uitkomen op 1,5%, in lijn met in economische groeiprestaties sinds het jaar 2018.

EVOLUTIE EN VOORUITZICHTEN VOOR DE ECONOMISCHE GROEI IN VLAANDEREN EN BELGIË (% BBP)

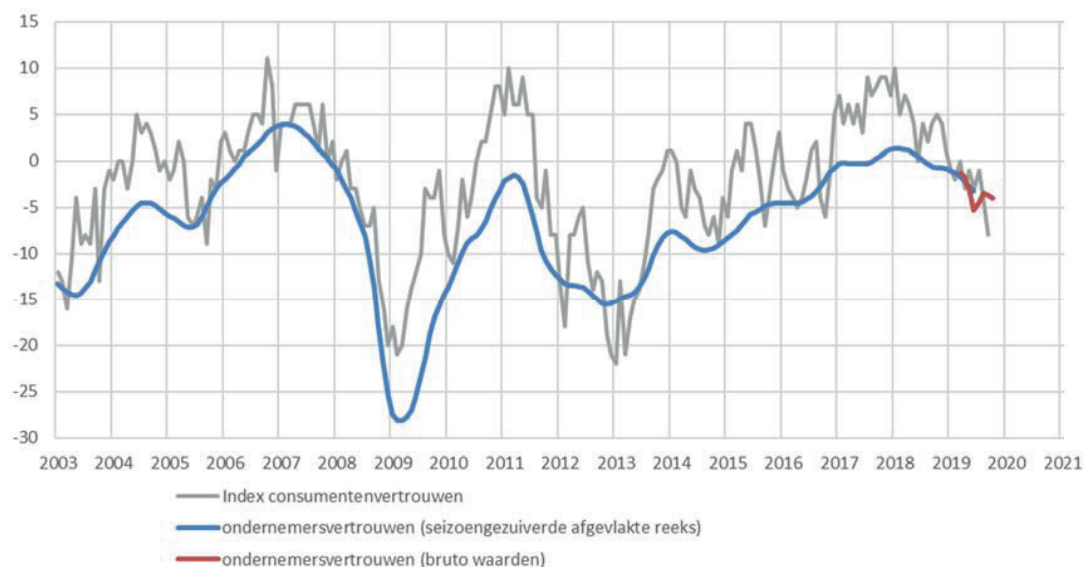

BRON: HERMREG, STATISTIEK VLAANDEREN EN PLANBUREAU

Bij de bovenstaande cijfers moet ook vermeld worden dat het Planbureau de prognoses voor België ondertussen licht negatief heeft bijgesteld. De projecties van de Vlaamse productiviteitsgroei (gemeten als bbp/capita in volume) daarentegen zijn voor de komende regeerperiode beduidend gunstiger, met een gemiddelde verwachte jaarlijkse groei van 0,8% ten opzichte van een gemiddelde gerealiseerde groei van 0,3% in de vorige regeerperiode.

De huidige economische situatie in Vlaanderen is nog steeds als positief in te schatten, zeker in vergelijking met de ons omliggende landen en de andere Belgische regio's, maar bovenstaande evoluties doen vermoeden dat we mogelijk aan de (lokale) top van hoogconjunctuur aangekomen zijn. Er zijn duidelijke indicaties van een mogelijke terugval van de economische prestaties in de komende periode. Dit beeld wordt bevestigd door de inschattingen van de bedrijfsleiders. Na een gestage stijging vanaf het begin van de vorige regeerperiode wordt de conjunctuurcurve gekenmerkt door negatieve netto-percentages sinds het najaar 2018, gevolgd door een verdere daling van het ondernemersvertrouwen doorheen 2019. De gegevens voor het consumentenvertrouwen in Vlaanderen kennen een vergelijkbare evolutie.

EVOLUTIE VAN HET ONDERNEMERS- EN HET CONSUMENTENVERTROUWEN IN VLAANDEREN

BRON: NBB

Vlaanderen is als kleine open economie sterk afhankelijk van de algemene evolutie van de wereldeconomie. De daling van de groei van de wereldeconomie sinds 2018, met haar effecten op de internationale handel en op haar beurt versterkt door de toename van protectionistische maatregelen en handelsconflicten, creëert onzekerheid in de hierboven beschreven groeiscenario's. Gecombineerd met een mogelijke verdere escalatie van de Amerikaans-Chinese handelsdisputen, de onzekerheid rondom de afhandeling van de Brexit, de gevolgen hiervan op de Vlaamse economie en de effecten van geopolitieke spanningen op de olieprijs, maken dat de economische situatie voor de komende jaren minder gunstig kan uitvallen dan in de vorige regeerperiode.

Arbeidsmarkt

De Vlaamse Regering streeft er naar de werkzaamheidsgraad op te trekken naar 80%. Voor het realiseren van de ambitie van 120.000 extra personen aan het werk, dient evenwel ook rekening gehouden te worden met een toenemende krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt. Met een werkloosheidspercentage van 3,5% behoort Vlaanderen tot de Europese top, enkel voorafgegaan door Tsjechië en op gelijke hoogte met Duitsland.

Wanneer ook gekeken wordt naar de evolutie van de Vlaamse vacaturegraad, zien we dat 2018 en 2019 zich kenmerken door een sterke stijging van het aantal niet ingevulde vacatures. Daar waar in 2015 slechts 2% van de arbeidsplaatsen niet ingevuld was, steeg dit tot bijna 4% in het tweede kwartaal van 2019. Het aantal openstaande arbeidsplaatsen steeg van 63.000 in het 2e kwartaal 2015 naar 94.000 in het 2e kwartaal van 2019.

Bovenstaande bevinding wijst op een stijgende krapte op de arbeidsmarkt, die zowel structureel is als conjunctureel is. Bovendien kampen we met een mismatch tussen de gevraagde en beschikbare profielen. Hier zal in de komende regeerperiode extra aandacht aan besteed moeten worden om verdere door innovatie gedreven groei te faciliteren.

Ondernemerschap en ondernemerscultuur

Er is een gunstige dynamiek op het vlak van ondernemerschap in Vlaanderen. Eind 2018 waren er 593.089 btw-plichtige ondernemingen actief in het Vlaams Gewest. Dat zijn 30%

meer ondernemingen t.o.v. 2008. Er waren 57.903 oprichtingen, wat wil zeggen dat er 75% meer starters zijn dan in 2008.

Het aandeel zelfstandigen in de bevolking (15-64 jaar) bedroeg in 2018 in het Vlaams Gewest 8,9%. Dit aandeel is eerder stabiel en is vrij vergelijkbaar met het EU-15 gemiddelde van 9,1%. We scoren hiermee beduidend hoger dan Noorwegen, Zweden, Denemarken, Luxemburg, Frankrijk en Duitsland en vrij vergelijkbaar met Finland. Van de nabijgelegen landen laten enkel Nederland en het Verenigd Koninkrijk een hoger aandeel zelfstandigen optekenen dan Vlaanderen.

Wanneer we een opsplitsing maken naar geslacht, merken we dat het aandeel vrouwelijke zelfstandigen in de bevolking met 6% veel lager is dan het aandeel mannelijke zelfstandigen (11,7%). Deze situatie is eveneens vergelijkbaar met het Europese gemiddelde.

In 2018 gaf 10,4% van de Vlamingen (tussen 18-64 jaar), in het jaarlijks onderzoek naar de perceptie van ondernemerschap bij de bevolking, aan actief te zijn als ontluikend of nieuw ondernemer¹. Dit is het hoogste cijfer van de voorbije jaren en het ligt ook beduidend hoger dan het EU-gemiddelde (7,6%). Van de referentielanden scoren enkel Luxemburg (10,7%) en Nederland (12,3%) hoger.

Verder blijkt dat in 2018 meer dan de helft van de Vlamingen (56%) ondernemerschap als een wenselijke carrièrekeuze beschouwt. Dit ligt iets lager dan het EU-gemiddelde (59,8%) maar wel hoger dan in Luxemburg, Duitsland en Zweden. Daarnaast vermeldt ongeveer 60% van de respondenten dat succesvolle ondernemers in Vlaanderen aanzien en respect genieten, wat ook minder is dan het EU-gemiddelde en de referentielanden². 42% van de Vlamingen is van mening dat er zich in onze regio (in de komende 6 maanden) goede opportuniteiten zullen voordoen om een bedrijf op te richten. Het vertrouwen in de eigen competenties om te ondernemen bij de Vlamingen ligt relatief hoog t.o.v. referentielanden. Bijna de helft (46%) van de Vlamingen die opportuniteiten zien, denken toch geen onderneming te zullen opstarten omwille van de vrees om te falen.

Toegang tot financiering

Een van de voorwaarden voor ondernemerschap is toegang tot kapitaal. De kredietvraag in België daalde in het eerste trimester van 2019 t.o.v. dezelfde periode vorig jaar. Dit is vooral te wijten aan de uitzonderlijk hoge vraag gedurende het vorige jaar. De kredietproductie volgt uiteraard de kredietvraag. Tegelijkertijd geven de ondernemingen aan dat ze minder kredietbelemmeringen ervaren dan vroeger. De weigeringsgraad van kredietaanvragen van het eerste trimester van 2019 ligt - in vergelijking met alle eerste trimesters - op het laagste niveau sinds de start van de metingen door Febelfin in 2009. De ondernemingen lenen ook aan zeer gunstige tarieven.

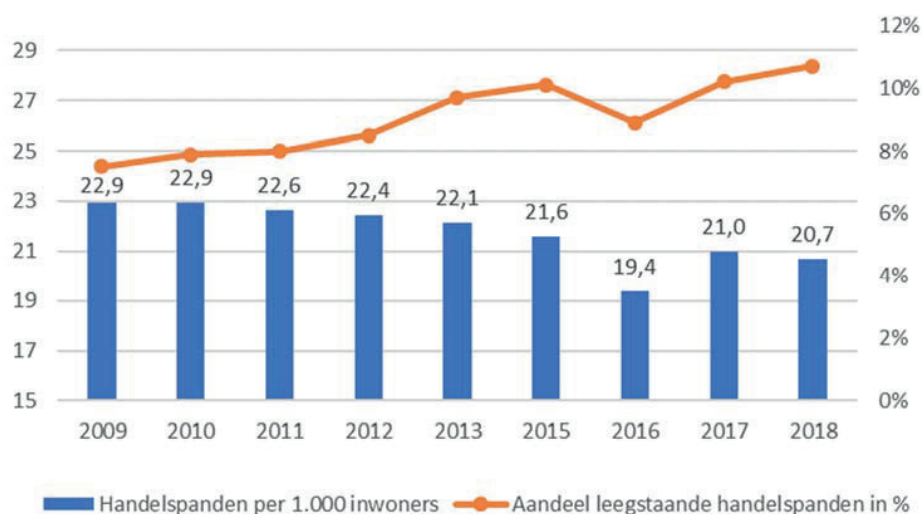
Winkelpanden en leegstand

De detailhandel in Vlaanderen staat onder druk. Als we kijken naar het aanbod van winkels, horecapanden en panden voor consumentgerichte dienstverlening (bijvoorbeeld kapperszaken, fotografen en banken) dan stellen we vast dat het aantal handelspanden afneemt. Waar er in 2009 nog 22,9 handelszaken per 1.000 inwoners in Vlaanderen waren is dit afgenomen tot 20,7 in 2018.

¹ beleidsrapport 'Ondernemerschapscultuur en ondernemend gedrag in Vlaanderen: situatie 2018' van het Steunpunt Economie en Ondernemen

² De referentielanden zijn: Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

COMMERCIEËLE PANDEN T.O.V. BEVOLKING EN AANDEEL LEEGSTAND

BRON: LOCATUS EN PROVINCIES.INCIJFERS.BE

Tegelijk neemt de leegstand toe. Het aandeel leegstaande commerciële panden op het totaal stijgt van 7,5% in 2009 tot 10,7% in 2018. Meer dan 4.600 zaken staan leeg en meer dan een kwart van de leegstand is structureel. Leegstand ondergraaft de attractiviteit en de leefbaarheid van winkelstraten en dorpskernen.

Digitalisering en e-commerce

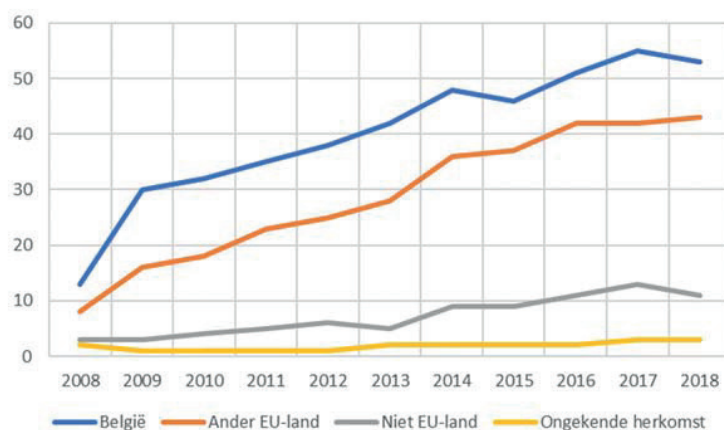
De digitalisering is niet meer weg te denken uit onze maatschappij en uit het bedrijfsleven. Een laptop, PC of ander digitaal toestel en een internetverbinding behoren zowat tot de normale uitrusting voor elke werkende. Geavanceerde toepassingen inzake elektronische communicatie waaronder ook big data en kunstmatige intelligentie zijn aan een opmars begonnen.

In 2018 analyseerde 21% van de Vlaamse bedrijven (met 10 of meer werknemers) big data t.o.v. 17% in 2016. Vlaanderen heeft hiermee een uitstekende positie in de EU. Het analyseren van big data komt meer voor bij grotere bedrijven dan bij kleinere en dat deze kloof neemt toe. Het analyseren van gegevens uit slimme apparaten of sensoren, het gebruik van ERP-software en het gebruik van andere softwareapplicaties zoals CRM vertoont dezelfde tendensen.

De meest zichtbare ontwikkeling van de digitale samenleving is de laatste tijd de opmerkelijke verspreiding en groei van de e-commerce.

Het aandeel Vlamingen dat in een periode van een jaar online aankoopt voor privé gebruik, verdrievoudigde de laatste tien jaar tot bijna twee op drie. In 2018 deed 53% van de Vlamingen van 16 tot 74 jaar een onlineaankoop bij een Belgische verkoper. 43% deed een aankoop bij een verkoper uit een ander Europees land en 11% bij een verkoper uit een niet-Europees land. (3% kent de herkomst van de verkoper niet.) Voor elk van de 3 categorieën van verkopers stijgt het aandeel burgers met onlineaankopen t.o.v. 2008.

E-COMMERCE VOOR PRIVAAT GEBRUIK IN VOORBIJE JAAR BIJ BEVOLKING VAN 16 TOT 74 JAAR (%)

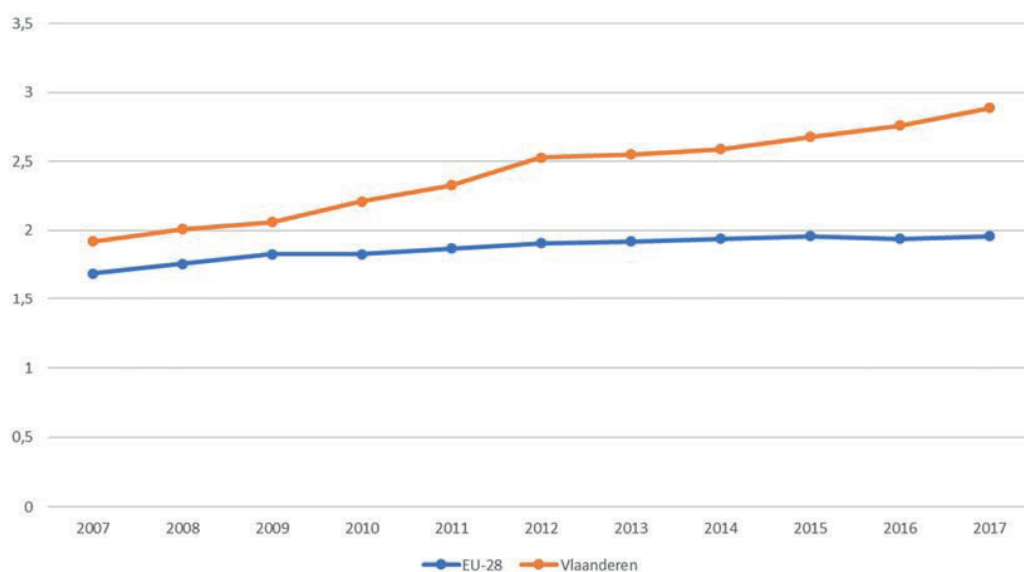
BRON: ENQUÊTE ICT- EN INTERNETGEBRUIK BIJ HUISHOUDENS STATBEL, BEWERKING STATISTIEK VLAANDEREN

Als we online handel bekijken langs de kant van de Vlaamse ondernemingen (met minstens 10 werknemers) dan was in de periode 2017-2018 bijna een derde van de totale omzet afkomstig van e-commerce. Dit is een verdubbeling t.o.v. 2010-2011. Hiermee behoren Vlaamse bedrijven tot de top 3 van de landen waar e-commerce het grootste aandeel van de totale omzet van de ondernemingen inneemt. Het grootste deel van deze verkopen betreft evenwel handel met andere bedrijven. Het belang van e-commerce in de totale omzet neemt eveneens toe met de ondernemingsgrootte en het stijgt ook sterker bij grote dan bij kleine ondernemingen.

Innovatie

Wat de O&O-uitgaven betreft, heeft Vlaanderen de laatste jaren een inhaalbeweging gemaakt. In 2017 besteedde Vlaanderen 7,499 miljard euro of 2,89% van het bbp aan O&O (GERD/bbp). Met deze cijfers scoort Vlaanderen duidelijk beter dan het EU-gemiddelde. Onze regio vergroot jaar na jaar de afstand t.o.v. het gemiddelde in Europa, maar behoort net nog niet tot de absolute Europese toppers.

EVOLUTIE VAN DE TOTALE O&O-BESTEDINGEN IN VLAANDEREN EN DE EU (GERD/BBP IN %)

BRON: ECOOM EN EUROSTAT

De bedrijven halen in 2017 een O&O intensiteit van 2,02% terwijl alle publieke onderzoeksinstituten samen een O&O intensiteit bereiken van 0,87%. Opgesplitst naar financieringsbron werd 2,16% van de O&O uitgaven door private onderzoeksmiddelen gefinancierd en 0,72% door publieke financiering.

Bij de begrotingsopmaak 2019 namen de middelen voor wetenschap en innovatie nog sterk toe (met 15%) en deze voor onderzoek en ontwikkeling zelfs met 19% ten opzichte van de 2018. Deze sterke stijging is het gevolg van de grote recurrente opstap voor O&O en bedrijfsleven van 280 miljoen euro en van de investeringsprovisie van 120 miljoen euro. In totaal werd ruim 2,9 miljard euro voorzien voor wetenschap en innovatie waarvan 1,9 miljard euro specifiek voor onderzoek en ontwikkeling.

Het leeuwendeel van de O&O-uitgaven door de ondernemingen zit evenwel geconcentreerd bij een kleine groep van bedrijven (de top50 O&O-actieve bedrijven zijn goed voor ruim de helft van de O&O-uitgaven van alle bedrijven) en de farma, chemie, ICT, elektronica en machinebouw vertegenwoordigen drie kwart van alle O&O-uitgaven bij de bedrijven. Er zijn ook opmerkelijke regionale verschillen binnen Vlaanderen. Het verbreden van de onderzoeksbasis is een belangrijk aandachtspunt.

In 2016 innoveerde 68% van de Vlaamse ondernemingen³. Het aandeel innoverende bedrijven ligt in Vlaanderen duidelijk hoger dan gemiddeld in Europa (68% voor Vlaanderen; 51% voor EU-28; cijfers voor 2016). Grote bedrijven zijn het vaakst innovatief (88%), terwijl middelgrote (80%) en kleine bedrijven (65%) een lagere innovatiegraad kennen. Bovendien vinden kleinere bedrijven minder gemakkelijk de weg naar overheidssubsidies.

Door de Europese Commissie werd een Regionaal Innovatie Scorebord (RIS) ontwikkeld dat 238 Europese regio's analyseert. Vlaanderen prijkt in 2019 op plaats 40. Het Vlaams Gewest is een 'strong+ Innovator', en de innovatieperformantie nam toe sinds 2011. De vergelijking met de innovatieleiders geeft aan dat Vlaanderen zeer sterk scoort voor samenwerking bij innovatieve kmo, alsook goede cijfers haalt voor innovaties in producten, processen of de organisatie. Vlaanderen scoort zwak voor levenslang leren en designapplicaties, maar ook minder sterk voor wat betreft de innovatiebestedingen bij kmo's, en de tewerkstelling in kennisintensieve sectoren.

Het aantal werkenden in kennisintensieve sectoren⁴ bedroeg 8,8% voor Vlaanderen (2018) tegenover gemiddeld 8,9% in de EU28. Het totale aantal O&O personeelsleden bedroeg 50.847 in 2017 en dit aantal neemt jaar na jaar toe. Het aandeel hiervan in de beroepsbevolking ligt boven het EU-gemiddelde (Vlaanderen: 1,59%; EU28: 1,21%; cijfer 2016).

³ Ecoom 'De innovatie-inspanningen van de Vlaamse ondernemingen: kernresultaten van de Europese Innovatievragenlijst van 2017' juli 2018.

Innoveren is gedefinieerd als 'de introductie van nieuwe of vernieuwde product- of procesinnovaties of organisatorische of marketinginnovaties'.

⁴ Kennisintensieve sectoren = (medium) high-tech industrie (chemie, farmacie, productie van elektronische en informaticaproducten en van elektrische apparatuur, productie van machines, apparaten en werktuigen en van transportmiddelen) + high-tech diensten (productie van films, televisie- en radioprogramma's, telecommunicatie, ontwerpen van computerprogramma's en -consultancy, wetenschappelijk onderzoek.)

Aanzienlijke regionale verschillen binnen Vlaanderen

Hoewel het Vlaams gewest als innovatiegedreven regio goed scoort in de EU of Belgische context zijn er opmerkelijke interne verschillen tussen de provincies. Deze verschillen weerspiegelen de kwetsbaarheid van het (sub)regionaal economisch weefsel. Op het vlak van gecreëerde welvaart scoren de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant ruim boven het gemiddelde, terwijl het BBP per inwoner in Limburg onder het EU-gemiddelde ligt.

ENKELE SOCIAALECONOMISCHE KENGETALLEN VOOR VLAANDEREN EN DE PROVINCIES

	BBP per inwoner	Werkzaamheidsgraad	Werkloosheidsgraad	Hoger opgeleiden	Werkgelegenheid industrie
Vlaams Gewest	35.900	74,6	3,5	48,2	15,0
Antwerpen	42.100	72,8	4,4	46,7	15,1
Limburg	28.900	72,3	3,7	47,5	17,8
Oost-Vlaanderen	32.400	75,9	2,7	50,0	15,9
Vlaams-Brabant	37.500	75,6	3,6	55,8	8,1
West-Vlaanderen	34.400	76,9	2,6	41,0	18,2
België	35.000	69,7	6,0	47,6	12,9
EU - 28	30.000	73,1	7,0	40,7	15,4

BBP per inwoner (in lopende prijzen in koopkrachtpariteiten)
Werkzaamheidsgraad % van 20 tot 64 jarigen
Werkloosheidsgraad in % van 15 tot 64 jarigen
Aandeel hoger opgeleiden in % tussen 30 en 34 jaar
Aandeel hoger opgeleiden tussen 30 en 34 jaar
Werkgelegenheid in de industrie als aandeel in de total werkgelegenheid

BRON: EUROSTAT, CIJFERS VOOR 2018 (BEHALVE BBP PER INWONER 2017)

De arbeidsmarkt presteert het sterkst in West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen, zowel in termen van werkzaamheid als werkloosheid. In Limburg hinkt de werkzaamheidsgraad achterop en Antwerpen kampt met de hoogste werkloosheid. Ook de economische structuur tussen de provincies verschilt: Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen kennen een hoog aandeel jonge hoger opgeleiden. Het werkgelegenheidsaandeel voor de (traditionele) industrie ligt het laagst in Vlaams-Brabant. Limburg en ook West-Vlaanderen zijn (dubbel zo) sterk geïndustrialiseerde streken, waarbij de kustprovincie ook een eerder laag aandeel jonge hoger opgeleiden telt.

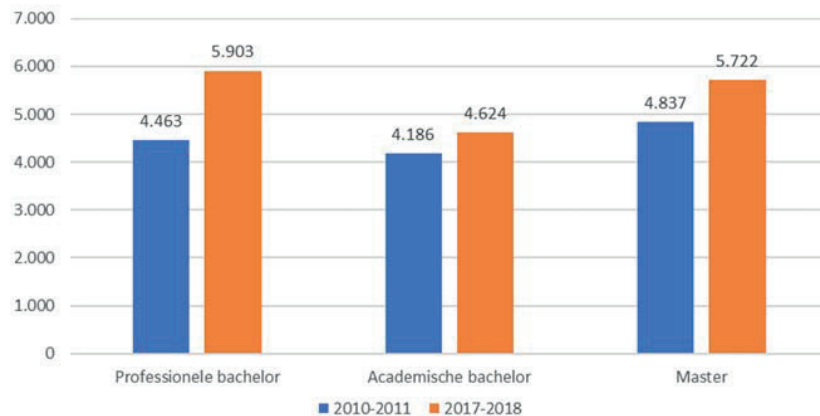
Talent voor wetenschap en technologie

In het academiejaar 2017-2018 studeerden er in het hoger onderwijs 16.249 jongeren af met een STEM-einddiploma (professionele bachelor, academische bachelor en master in een wetenschappelijke of technologische richting)⁵. Dit is een toename met meer dan 20% t.o.v. 2010-2011.

De toename is het meest uitgesproken voor de STEM-professionele bachelors (+32,3%). Het aandeel STEM-einddiploma's op het totaal aantal diploma's in het hoger onderwijs kent doorheen deze periode een lichte stijging van 26,4% tot 27,5%. Het aandeel STEM-diploma's is met 31,7% het hoogst voor de academische bacheloropleidingen. In internationale vergelijkingen scoort Vlaanderen, net als Nederland eerder laag. Duitsland maar ook Zweden of Finland halen een duidelijk hoger aandeel (cijfers voor 2015-2016).

⁵ Bron: www.vlaanderen.be/publicaties/stem-monitor-2019

EVOLUTIE AANTAL STEM-DIPLOMA'S TUSSEN 2010-2011 EN 2017-2018 (PROFESSIELE - EN ACADEMISCHE BACHELOR EN MASTER)

BRON: STEM-MONITOR VOOR ONDERWIJS, 2019

Tijdens het academiejaar 2017-2018 werden aan de Vlaamse universiteiten 2.155 doctoraten uitgereikt en dat aantal neemt al geruime tijd toe. Het aantal nieuwe doctoraathouders per 1.000 inwoners in de leeftijdscategorie 25-34 jaar is een internationaal gangbare indicator voor het innovatiepotentieel van een land of regio. Vlaanderen zet daarin een hoger cijfer neer dan het Belgische gemiddelde, maar duidelijk lager dan de koplopers in investeringen in doctoraatsonderzoek (Zwitserland, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en de Scandinavische landen). Het verschil wordt wel langzaam aan kleiner.⁶

De Vlaamse wetenschappers zijn productief en leveren kwalitatief hoogstaand werk af. Zo scoren Vlaamse onderzoekers internationaal zeer goed voor wat betreft publicatie-output en zichtbaarheid van het onderzoek via citaties. Ook met internationale co-publicaties staat Vlaanderen aan de top. Vlaanderen presteert tegelijk sterk in het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek, Horizon 2020.

Wat octrooien betreft scoort Vlaanderen gemiddeld. In 2014 bedroeg het aantal EPO-octrooiaanvragen 256,3 per miljoen inwoners t.a.v. 245,1 als gemiddelde van een twintigtal referentielanden uit Europa, Amerika en Azië.

Vlaamse kennisinstellingen werken in sterke mate samen met de bedrijfswereld. In 2017 werden maar liefst 15,5% van de O&O uitgaven in het hoger onderwijs gefinancierd door de private sector. Een internationale vergelijking laat zien dat dit een bijzonder hoog cijfer is. Enkel Duitsland scoort hier ook hoog. Kennisinstellingen valoriseren hun kennis ook via de oprichting van spin-offs. In de periode 2013-2017 zijn er in Vlaanderen 101 spin-offs opgestart.

Draagvlak voor wetenschap

Uit de Wetenschapsbarometer van 2018 blijkt een grote interesse in wetenschap bij de Vlaming. 65% van de Vlaamse bevolking noemt zichzelf geïnteresseerd, slechts 13% geeft aan niet geïnteresseerd te zijn. Zelfs als wetenschap geen direct praktisch nut heeft, blijft 8 op de 10 dit belangrijk vinden. Het belang van wetenschap en onderzoek voor de economische vooruitgang wordt duidelijk erkend. 84% van de ondervraagde Vlamingen is daarvan

⁶ Bron ECOOM: <https://www.vlaamsindicatorenboek.be/>

overtuigd. Ook het vertrouwen in wetenschap is groot: slechts 3,6% zegt geen vertrouwen te hebben en 75,7% heeft expliciet wel vertrouwen.

Is het vertrouwen in wetenschap in het algemeen hoog, dan is dat vertrouwen in wetenschappers veel lager: slechts 39% van de Vlamingen gelooft dat je er op kan vertrouwen dat het klopt wat wetenschappers zeggen. Ook op vlak van communicatie en openheid naar de buitenwereld zien we ruimte voor verbetering: slechts iets meer mensen (33% versus 27%) vindt wetenschappers eerder goed dan slecht in communicatie en 33% van de burgers vindt eerder dat wetenschappers op zichzelf zijn versus slechts 25% dat ze open naar de buitenwereld zijn.

V. TRANSVERALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Deze legislatuur bouwen we aan een nieuw innovatiemodel waarbij de vier actoren binnen een ‘quadruple helix’ – kennisinstellingen, ondernemingen, overheden maar ook burgers en middenveld –samenwerken. Dit met het oog op een maximale economische en maatschappelijke impact van O&O&I. Co-creatief en transformatief zijn kenmerken van deze aanpak.

Met dit nieuwe innovatiemodel willen we de noodzakelijke impuls geven om met Vlaanderen een top-vijf positie te verwerven tussen de meest toonaangevende innovatieve regio’s en landen van de Europese Unie. Om dit beleid mogelijk te maken streven we naar de 3%-norm als aandeel in het BBP voor uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling van overheid en ondernemingen en dit tegen het einde van de legislatuur.

In domeinen zoals energie, klimaat, voeding, gezondheid, inzet van arbeid, mobiliteit, circulaire economie of industrie 4.0 zijn niet alleen technologische doorbraken en innovaties nodig (het terrein van kennisinstellingen en bedrijven), maar ook flankerende maatregelen zoals nieuwe infrastructuren, aangepaste regelgeving of het zetten van standaarden (het terrein van overheden) en evenzeer ook de maatschappelijke aanvaarding door de leden van de samenleving of zelfs gedragsverandering door de burgers. Het gaat om complexe veranderingsprocessen waarbij door alle actoren te vatten en te laten meedenken en meewerken, de slaagkans van het pad naar de verandering of transitie verhoogt. Ook binnen het economische domein stellen zich vergelijkbare uitdagingen.

Het samenwerkingsmodel tussen burgers, overheid, kennisinstellingen en bedrijven zullen we gebruiken om vorm te geven aan missiegedreven innovatiebeleid en ook economisch beleid.

I look at what we can learn from the missions of the past — like the Apollo Program — and how to apply those lessons to the more complex challenges of today. A key lesson is that missions must be bold, activating innovation across sectors, across actors and across disciplines. They must also enable bottom-up solutions and experimentation.

PROFESSOR MARIANA MAZZUCATO,
MISSIONS. MISSION-ORIENTED RESEARCH & INNOVATION IN THE EUROPEAN UNION.
A PROBLEM-SOLVING APPROACH TO FUEL INNOVATION-LED GROWTH. EUROPEAN COMMISSION, 2018

De voorbije periode werden op vraag van of in overleg met economische en maatschappelijke actoren op ad hoc-basis al belangrijke initiatieven genomen voor een missiegericht innovatiebeleid. Het gaat daarbij onder meer over de moonshot, de transitieprioriteiten en de beleidsagenda’s voor artificiële intelligentie en cybersecurity. Binnen het reguliere onderzoeks- en innovatiebeleid is ook ruimte nodig voor dit soort onderzoek gelinkt aan grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, digitalisering of vergrijzing. Hierbij zoeken we via een open proces naar creatieve oplossingen die bottom-up worden geïnitieerd. De overheid heeft hier een maximale verbindende rol tussen de kennisinstellingen, de bedrijven en de burgers.

We werken een kader uit om dergelijke programma’s te stroomlijnen en de meerwaarde van nieuwe initiatieven proactief te kunnen toetsen. We vermijden daarbij steeds de verkokering van innovatiemiddelen. We zetten zo een belangrijke stap in de richting van een transversaal of horizontaal innovatiebeleid, over de verschillende beleidsdomeinen heen.

We passen deze benadering toe voor enkele brede en belangrijke projecten waarvan we de impact op economische competitiviteit, groei, welvaart en maatschappelijk welbevinden willen maximaliseren.

1. Lokaal ondernemerschap laten bloeien

Lokale economie en detailhandel

Een sterke lokale economie met levendige kernen in dorpen en steden wordt een belangrijke prioriteit voor de volgende jaren. We streven naar bruisende kernen door detailhandel, horeca, diensten en andere kleinere verweven bedrijven te helpen en te ondersteunen bij hun inspanningen om zich aan te passen aan de snel veranderende marktomstandigheden. We doen dit samen met de lokale besturen. Ondernemende en levendige kernen zorgen ook voor meer leefbaarheid en sociale cohesie.

We willen de gemeenten ondersteunen om hun beleid rond handelsvestigingen beter uit te werken en we zullen praktijkervaringen nog beter delen. We moedigen in elk geval onze steden en gemeenten aan om met de instrumenten uit het Integraal Handelsvestigingsbeleid effectief aan de slag te gaan en een eigen onderbouwde en transversale detailhandelsvisie (op basis van feiten en cijfers) en dito plan te ontwikkelen en er consequent naar te handelen. We bekijken ook de mogelijkheden van regelluwe zones voor een vernieuwende aanpak in de kernen. VLAIO monitort, inventariseert en verspreidt de goede praktijken.

In overleg met de ondernemersorganisaties en de VVSG zorgen we voor een evaluatie in functie van de actualisering van het decreet over het integraal handelsvestigingsbeleid met eventueel een aanpassing van de productcategorieën en de notie 'kernwinkelgebied'. Na evaluatie van de meerwaarde van het Comité voor Kleinhandel bepalen we of de werking van dit comité optimaliseren dan wel het comité opheffen.

Samen met de lokale besturen blijven we actief de lokale ondernemers steunen en zetten initiatieven op voor succesvolle e-commerce op hun maat. We ontwikkelen een strategie om het kopen bij Vlaamse ondernemingen en lokaal nieuw makerschap te stimuleren. Daarbij helpen we de lokale ondernemers om hun positie in de omwenteling naar fygitaal kopen of hybride handel en digitale marketing te bepalen. We onderzoeken ook in welke mate e-commerce moet meegenomen worden in de actualisering van het handelsvestigingsdecreet.

De regelgeving op het vlak van ambulante handel en kermisactiviteiten zullen we actualiseren om de lokale autonomie te verhogen en beter in te spelen op nieuwe consumententrends op het vlak van markten.

Smart Cities

We bouwen onze regio uit tot een Europese koploper op vlak van Slimme Regio's. Vlaanderen zal lokale besturen ondersteunen om het beleid en de implementaties rond slimme steden efficiënt en breed te verspreiden. Smart Flanders het samenwerkingsverband van de Vlaamse overheid, vormt de basis van een gezamenlijke aanpak en kennisdeling. In Vlaanderen hebben we twee troeven in handen om van Vlaanderen een slimme regio te maken: enerzijds onze steden en gemeenten op mensenmaat en anderzijds de bedrijven die slimme producten en diensten aanbieden.

De Vlaamse overheid brengt steden en gemeenten met gelijkaardige uitdagingen samen en zorgt ervoor dat slimme toepassingen maximaal gemeenschappelijk kunnen

geïmplementeerd worden, aan gelijkwaardige voorwaarden. Dit zal leiden tot meer (kosten)efficiëntie en kennisdeling in de uitrol van slimme stedenbeleid.

We zetten sterk in op 'slimme projecten'. We bestendigen Antwerpen als living lab voor de stad van de toekomst. Met oproepen City of Things vanuit VLAIO steunen we de komende jaren steden en gemeenten in hun transitie naar Smart City. We hebben extra aandacht voor de drempels die men in kleine gemeenten en landelijke gebieden ondervindt om deze technologie te implementeren.

2. Een integraal industriebeleid voor de toekomst

De industrie staat in Vlaanderen voor een belangrijk aandeel van de bruto toegevoegde waarde en de werkgelegenheid. De industrie is eveneens een bron van indirecte tewerkstelling binnen de dienstensector. De industrie is de motor van de export en staat in voor het leeuwendeel van onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Even belangrijk is dat de industrie cruciale bijdragen levert aan het oplossen van de grote maatschappelijke uitdagingen. Een competitieve en productieve industrie is van levensbelang voor Vlaanderen.

Een aantal globale evoluties van verschillende aard hebben echter een grote invloed op de positie van de industrie in Vlaanderen. Te vermelden zijn alleszins de digitalisering, de vraag naar een duurzamer economisch systeem, de geopolitieke veranderingen en de demografische evolutie. Het is dan ook van belang dat we een concreet industriebeleid voeren dat de ontwikkeling van de industrie stimuleert, ook vanuit andere beleidsdomeinen. Vlaanderen staat immers ook voor de uitdaging om de groei van de productiviteit terug op een topniveau te tillen.

Industrieforum

Als minister bevoegd voor economie, innovatie en ook werk nemen we een centrale verantwoordelijkheid in het op te richten Industrieforum. Samen met de minister-president overleggen we halfjaarlijks over het industrieel beleid met de belangrijkste industriële sectoren en ondernemersorganisaties. Ook de andere leden van de Vlaamse regering worden hier voor wat hun bevoegdheden betreft bij betrokken. Op deze manier geven we invulling aan een integraal Vlaams beleid voor de industrie.

Europees industriebeleid.

We ijveren actief voor een sterk Europees beleid dat de internationale concurrentiekracht van onze industrie vrijwaart. Dit doen we onder andere door onze betrokkenheid bij de Friends of Industry en het Vanguard Initiative. Via het Vanguard Initiative worden opportuniteiten benut voor interregionale samenwerking voor de modernisering van de industrie. We zetten deze samenwerkingen ook in om de speerpuntclusters te ondersteunen in hun internationalisering.

Bij de omzetting van EU-richtlijnen inzake ondernemen en innoveren kiezen we consequent voor de meest ondernemingsvriendelijke invulling (no gold plating).

IPCEI: belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang

Via IPCEI-projecten (Important Projects of Common European Interest) wil de EU de lidstaten stimuleren om middelen te bundelen in grote projecten die bijdragen aan de concurrentiekracht van de Unie. Europa voorziet de mogelijkheid tot een ruimere toekenning van staatssteun. We hanteren voor de IPCEI een Vlaamse strategische aanpak en ondersteunen voor Vlaanderen relevante projecten via de middelen voor innovatiebeleid.

De deelname aan deze belangrijke projecten zorgt er immers voor dat Vlaamse bedrijven, en ook kmo's, kunnen aansluiten bij nieuwe Europese waardeketens voor toekomstgerichte innovaties. We willen van deze mogelijkheid gebruik maken om het economisch weefsel in Vlaanderen te versterken en bedrijven hier te verankeren. We volgen het Europees beleid op en werken een strategisch kader uit voor deelname aan IPCEI's op basis van toegevoegde waarde voor Vlaanderen. Een eerste IPCEI waaraan we zullen deelnemen is de uitbouw van een waardeketen voor batterijen.

3. Regionale specialisatie in streken en provincies

We ontwikkelen een beleid voor regionale slimme specialisatie, waarmee we het (sub)regionale economisch weefsel Vlaamsbreed helpen transformeren. We besteden aandacht aan de ontwikkelingen van een innovatief economisch weefsel, ook in de meer perifere streken, en willen daarbij actief de braindrain tegengaan.

We ondersteunen daarom provincies en streken om met betrokkenheid van regionale sociale partners en stakeholders een strategie uit te werken en op te volgen. We volgen daarbij ook de processen van regiovorming, aangestuurd door de minister van Binnenlands Bestuur op. VLAIO zorgt voor afstemming om de specialisatie en de meerwaarde voor Vlaanderen te garanderen.

Concreet wensen we dit te realiseren door:

- (1) de efficiënte inzet van EFRO-middelen waarbij we de mogelijkheid tot Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI's) voorzien en een meer proactieve afstemming tussen de regionale actoren en de management autoriteit bij VLAIO,
- (2) gerichte investeringen in O&O&I-infrastructuren en bedrijfsruimten die aansluiten bij kenniscentra en speerpuntclusters,
- (3) gespecialiseerde technologische dienstverlening naar ondernemers in lijn met de specialisatie,
- (4) flankerende maatregelen op het vlak van hoger onderwijsaanbod en levenslang leren, in afstemming met het beleidsdomein Onderwijs en het beleidsdomein WSE.

We zullen een overkoepelende methodiek ontwikkelen die door de provincies en streken gebruikt kan worden om een regionale strategie uit te tekenen en de verschillende strategieën op Vlaams niveau op elkaar af te stemmen.

We zetten de middelen van de Europese structuurfondsen in om deze beleidsprioriteiten mee te realiseren. Voor de periode 2021-2027 zal een operationeel programma opgemaakt worden dat gericht is op het ondersteunen van projecten die provincies en streken in staat stellen een stap verder te zetten in de richting van een meer ondernemende, innovatieve en groene regio. Het VLAIO zal de uitvoering en het beheer van het Vlaamse EFRO-programma en van een aantal INTERREG-programma's coördineren. We optimaliseren de betrokkenheid daarbij van de regionale actoren. In het Hermesfonds zullen we voldoende middelen voorzien om de cofinanciering van projecten binnen deze programma's op te nemen.

SALK 2.0

De voorbije regeerperiode heeft de provincie Limburg een sterke sociaaleconomische inhaalbeweging gemaakt, o.a. dankzij de uitvoering van het Strategisch Actieplan voor

Limburg in het Kwadraat (SALK). Op vele parameters scoort Limburg nu even goed als het Vlaams gemiddelde. Maar Limburg kent nog steeds enkele kwetsbaarheden.

Einde 2019 zal de Vlaamse Regering samen met de belangrijkste stakeholders van de provincie Limburg een stand van zaken opmaken om op te lijsten welke doelstellingen van het SALK nog behaald moeten worden en welke projecten nog uitgevoerd moeten worden.

Op basis van die stand van zaken zal de Vlaamse regering begin 2020 een SALK 2.0 lanceren, onder leiding van het provinciebestuur, maar met blijvende betrokkenheid van de Vlaamse Regering. Als minister van Economie, Innovatie en ook Werk zullen we samen met de Vlaamse minister-president een vertegenwoordiging opnemen in de (vernieuwde) Taskforce en op kabinetsniveau in het (eveneens vernieuwde) Directiecomité. De belangrijkste Limburgse sociaaleconomische stakeholders en enkele onafhankelijke ‘captains of society’ uit Limburg zullen worden uitgenodigd om mee te participeren in SALK 2.0.

4. Succesvol ondernemen in de digitale samenleving

Vlaams geïntegreerd beleidsplan

Vlaanderen moet de wereldreferentie zijn voor een aantal innovatieve technologieën en sectoren en moet een voortrekker zijn in het digitaal ondernemerschap. We maken in Vlaanderen proeftuinen voor ondernemingen en burgers die de digitale toepassingen van de toekomst willen uittesten.

Met het economisch- en innovatiebeleid nemen we een centrale verantwoordelijkheid op in het geïntegreerd plan voor de doorgedreven digitalisering in Vlaanderen van de Vlaamse regering en de valorisatie van artificiële intelligentie. Dit plan heeft betrekking op de baanbrekende O&O, maar zal o.a. ook handelen over (netwerk)infrastructuur, ondernemerschap, digitale platformen, de ontwikkeling van digitale competenties bij lerenden, ondernemers en werknemers, kennisdiffusie naar kmo's en regelgeving en ethiek. Digitalisering dringt immers door in alle domeinen van het maatschappelijke verkeer naast de economie: zorg, mobiliteit, onderwijs... Deze aanpak stemmen we ook af op de aanbevelingen van de SERV en de Europese doelstellingen ter zake.

Beleidsagenda's Artificiële Intelligentie en Cybersecurity

We voeren de beleidsplannen rond Artificiële Intelligentie (AI) en Cybersecurity (CS) uit en zorgen ervoor dat deze optimaal afgestemd blijven op de noden van de Vlaamse ondernemingen en de hele maatschappij.

Artificiële intelligentie (AI) bevindt zich in de kern van alle nieuwe slimme technologieën. Het zal de samenleving en de bedrijven radicaal anders doen functioneren. AI heeft het potentieel om significante productiviteitsverbeteringen te realiseren. Evenzeer zal de kwaliteit van het leven stijgen door een slimme inzet van AI. Het Vlaamse beleidsplan AI, geeft invulling aan onze ambitie om in dit strategisch domein via onderzoek, praktische toepassingen bij bedrijven en flankerende maatregelen, Vlaanderen op de wereldkaart te zetten. We maken ook werk van initiatieven naar het secundair en hoger onderwijs en zorgen voor een laagdrempelig aanbod rond AI in het kader van levenslang leren en het verwerven van digitale competenties. Voor de direct arbeidsmarkterichte opleidingen doen we dit in samenwerking met het departement WSE.

We installeren in Vlaanderen laagdrempelige Digital Experience Labs. Daarmee zullen Vlaamse bedrijven en ook publieke actoren de kans krijgen om te experimenteren met toepassingen in artificiële intelligentie en de digitale ondersteuning van bedrijfsprocessen.

Om de ethische aspecten te belichten bouwen we het Kenniscentrum Data & Maatschappij uit. Dit is een samenwerking tussen VUB, UGent en KULeuven waarvan de expertise kan ingezet worden op vraag van bedrijven, overheden en de politiek.

De integratie van digitale technologieën, zoals AI, in ons dagelijks leven en onze economieën biedt enorme opportuniteiten maar brengt ook nieuwe risico's met zich mee. Het aantal gevallen van cybercriminaliteit stijgt exponentieel. Bovendien richten hackers hun vizier vaker op bedrijven, met zware gevolgen: van cybergijzeling tot industriële spionage en zelfs gesaboteerde productiesystemen. Via het beleidsplan cybersecurity willen we in Vlaanderen een weerbare digitale economie uitbouwen.

Ook het plan Cybersecurity bestaat uit drie delen die elkaar aanvullen: versterken van cybersecurityonderzoek in Vlaanderen, implementatie in het Vlaamse bedrijfsleven en flankerend beleid gericht op bewustmaking, opleiding en ethische omkadering.

Vlaanderen zal met de actieplannen AI en CS ook inspelen op de Europese digitale agenda. Het Digital Europe Programme (DEP) heeft als doelstelling een doorgedreven digitalisering van economie en maatschappij te realiseren. 'Artificiële intelligentie' en 'cybersecurity' vormen erg belangrijke pijlers binnen het DEP.

Industrie 4.0

Nieuwe technologische evoluties, verregaande digitalisering, nieuwe vormen van arbeidsorganisatie en de wereldwijde verschuivingen in de industrie hebben een belangrijke impact op (productie)bedrijven in Vlaanderen. Dit wordt dikwijls aangeduid als de transitie naar 'Industrie 4.0'.

We zetten sterk in op sensibilisering en op de begeleiding en ondersteuning van bedrijven. De nadruk ligt daarbij op het helpen omzetten van kennis in concrete producten, processen en businessmodellen en op samenwerking tussen bedrijven onderling en met kennisleveranciers. We willen ook nagaan hoe we de industrie 4.0-technologieën en organisatievernieuwingen een grotere rol kunnen laten spelen in het verhogen van de werkzaamheidsgraad door de ondersteuning van de integratie in het arbeidsleven van niet-actieven en meer werkbaar werk. We zullen het programma ook mede richten op deze doelstelling.

Ondersteuning van digitalisering in andere beleidsdomeinen

Met de omvangrijke projecten I-learn en Mobilidata zetten we in op digitale oplossingen voor uitdagingen waarmee we in andere maatschappelijke domeinen geconfronteerd worden.

In het project I-learn wordt een oplossing voor gepersonaliseerd digitaal leren uitgewerkt. Het doel van dit project is deze technologie ter beschikking te stellen aan leerkrachten en scholen uit basis en secundair onderwijs zodat zij hun leerlingen op een gepersonaliseerde wijze leerstof kunnen aanbieden via de computer. Zo kunnen ze adequater inspelen op de eigenheid van elke leerling: sterkere leerlingen uitdagen en kwetsbare leerlingen gerichter ondersteunen. In de uitwerking van dit project willen we de verworven inzichten ook kunnen aanwenden in het kader van beroepsopleiding en levenslang leren.

Met Mobilidata, het project dat de visie en inspanningen van het beleid op het vlak van Mobiliteit wenst te versterken, willen we weggebruikers realtime informatie aanreiken om

hen tijdens hun verplaatsing bij te staan zodat iedereen de meest efficiënte mobiliteitskeuze maakt. Het programma realiseert innovatieve mobiliteitsoplossingen, op basis van een digitale infrastructuur, slimme verkeerslichten en databronnen en doet dit samen met private partners. Met de data kunnen beleidsmakers, bedrijven, overheden, inwoners en ook app-bouwers aan de slag om het verkeer vlotter, duurzamer, comfortabeler en veiliger te maken voor elke weggebruiker.

De Vlaamse overheid neemt ook het voortouw bij het experimenteren met nieuwe digitale toepassingen in de zorgsector.

Een grote maatschappelijke evolutie verwachten we de komende jaren met de commerciële uitrol van semiautonome voertuigen. We maken Vlaanderen klaar om bij de eersten in Europa het veilig gebruik van deze technologieën te kunnen benutten.

Digitale platformen

De platformeconomie is ook in Vlaanderen volop aan het doordringen met initiatieven als Uber of Deliveroo. We onderzoeken de mogelijkheid om meer proactief zelfstandigen en freelancers te ondersteunen aan de hand van digitale platformen waarop ze hun expertise met elkaar kunnen delen en hun dienstverlening kenbaar kunnen maken aan potentiële opdrachtnemers. We geven daarbij ook aandacht aan 'goed opdrachtgeverschap', een aanpak om in de platformeconomie de kwaliteit van de relatie tussen freelancer (opdrachtnemer) en inhuurder (opdrachtgever) te verhelfen.

Top-digitale infrastructuur: 5G

We brengen Vlaanderen aan de top in digitale infrastructuur. Met de recente evoluties die zich voordoen in de markt wil de Vlaamse regering de motor zijn voor een gebiedsdekkend 5G-netwerk, volgens een open model van infrastructuurdeling waarop alle dienstverleners aan gelijke voorwaarden hun diensten kunnen aanbieden.

Om dat model te garanderen, is het noodzakelijk dat de Vlaamse overheid substantieel participeert in de initiatieven van de operatoren. De Vlaamse Regering ziet er op toe dat eventuele bijkomende spelers onder dezelfde voorwaarden kunnen participeren.

We ondersteunen ook initiatieven om lokale of regionale 5G-toepassingen mogelijk te maken, bijvoorbeeld in de havens of op industrieterreinen.

5. Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie

We zullen vanuit het beleidsdomein EWI bijdragen aan het opstellen en de uitvoeren van het Vlaams en het geïntegreerd Nationaal energie- en klimaatplan 2021-2030 (VEKP/NEKP) en de lange termijn klimaatstrategie 2050. We zorgen ervoor dat in deze plannen de korte en lange termijn economische, sociale en ecologische belangen optimaal met elkaar sporen.

We willen een toekomstgericht beleid voeren inzake klimaatverandering en zullen de inspanningen op het gebied van onderzoek en innovatie versterken. Alleen op die manier kunnen er klimaatneutrale oplossingen komen die economisch haalbaar zijn en maatschappelijk gedragen. We willen zo niet alleen een antwoord bieden op de klimaatuitdaging, maar onze bedrijven ook koploper maken in innovatieve technologieën op dit vlak en hen in een sterke positie plaatsen om deze innovaties internationaal te vermarkten. Naast onderzoek en innovatie zetten we ook in op effectieve investeringen in bedrijven.

We zullen de inspanningen en bestedingen binnen het EWI-beleid voor investeringen en innovatie voor het klimaat, efficiënt monitoren. We benutten daarbij ook mogelijkheden van het FRIS-platform.

Bij de uitwerking van het beleidskader voor missiegericht onderzoek is het een prioriteit om in dialoog met de onderzoeks- en bedrijfswereld werk te maken van methodieken om de middelen en instrumenten voor wetenschaps- en innovatiebeleid optimaal te doen aansluiten bij de klimaatuitdagingen. We gebruiken daarbij de resultaten van de monitoring en inspireren ons o.a. op de principes van thematische concentratie in de Europese Structuur en Investeringsfondsen. We besteden bijzondere aandacht aan het betrekken van burgers en groepen in de samenleving bij aspecten van het uittekenen van het klimaatgericht innovatiebeleid. We willen ook de onderzoeksresultaten en de impact ervan breed communiceren.

Onderzoek en innovatie door bedrijven

De moonshot 'Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm tegen 2050' is het innovatieprogramma in het Vlaamse energie- en klimaatbeleid met als doelstelling het identificeren en gericht ondersteunen van onderzoek en innovatie voor een koolstofslimme en CO₂-arme industrie in 2050. Moonshot is een metafoor voor een ambitieus en exploratief doorbraakproject dat pas resultaten oplevert op lange termijn. De naam verwijst naar het Apollo-programma van NASA. We brengen voor dit Vlaamse onderzoeksprogramma een decretaal kader tot stand dat rechtszekerheid kan bieden voor de lange termijn.

Via projecten in het kader van de moonshot 'Vlaamse industrie koolstofcirculair en CO₂-arm tegen 2050', en in het bijzonder het traject rond het opvangen, opslaan en hergebruik van CO₂, ondersteunen we kennisinstellingen die onderzoek verrichten naar technologieën en de versnelde opschaling van projecten die substantieel kunnen bijdragen tot het CO₂-neutraal maken van onze industrie. We streven hierbij naar het betrekken van de volledige waardeketen om deze technologische oplossingen ook internationaal succesvol te laten valoriseren door Vlaamse ondernemingen. Met deze moonshot zetten we in op innovatief onderzoek dat bijdraagt aan de ontwikkeling in Vlaanderen van doorbraaktechnologieën om nieuwe en betere processen uit te voeren waarmee nieuwe en unieke koolstofslimme producten kunnen geproduceerd worden. Beide facetten (processen en producten) kunnen in de toekomst een significante bijdrage leveren aan het reduceren van de CO₂-emissie in Vlaanderen en wereldwijd. Dit initiatief is gericht op kennisopbouw met een langere tijdshorizon.

De speerpuntclusters Catalisti en Flux50 zullen vanuit een innovatieperspectief mee invulling geven aan de Vlaamse moonshot in synergie met de andere speerpuntclusters. In het clusterbeleid ondersteunen we bovendien energiegerelateerde initiatieven. De speerpuntclusters Flux50 en Blauwe Cluster spelen beiden in op samenwerking tussen bedrijven op het vlak van innovatie en onderzoek voor wat betreft energie en de economische groeikansen die hieruit volgen.

Naast de specifieke aandacht voor onderzoek en innovatie in de moonshot en het clusterbeleid zetten we ook met onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten en de overige instrumenten inzake innovatiesteun sterk in op innovatieve oplossingen voor bedrijven op het vlak van energie en klimaat met toepassingen in alle maatschappelijke sectoren, waaronder ook mobiliteit.

We investeren volop in onderzoek en ontwikkeling naar duurzame energie- en klimaatoplossingen. Energyville is de onderzoekssamenwerking tussen KULeuven, VITO, Imec

en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen. De Blauwe Cluster en UGent zijn in complementaire gebieden sterk. Door het samenbrengen van de expertise van onderzoekspartners streven we naar een stevige verankering van excellent innovatief energieonderzoek in Vlaanderen.

Daarnaast hebben we de ambitie om Europese koploper te worden in onder meer waterstoftechnologie. In nauwe samenwerking met regionale partners en netwerken (speerpuntclusters Catalisti, Flux50, de Blauwe Cluster en Waterstofnet) en sterk ingebed in het Europese en internationale samenwerkingskader voor onderzoek en innovatie streeft Vlaanderen naar een maximale valorisatie van deze onderzoeksexpertise in en buiten Vlaanderen. We bekijken hoe we door ondersteuning van first of a kind demonstratieprojecten de Vlaamse bedrijven kunnen positioneren en kunnen laten participeren aan de opbouw van een Europese waardeketen in het domein van waterstof (met name het aangekondigde Important Project of Common European Interest - Hydrogen technologies and systems).

Bedrijven stimuleren om te investeren voor het klimaat

We zetten de Ecologiepremie Plus als de Strategische Ecologiesteun gericht in voor de klimaatuitdaging. De optimalisering van deze steuninstrumenten moet tegemoetkomen aan maatschappelijke thema's als klimaat, CO₂-reductie, watergebruik, droogte, circulaire economie of energiegebruik en de ondernemingen in hun investeringsbeleid hierin stimuleren. De implementatie van zowel slimme ecologie-investeringen als de slimme integratie van technologieën met een ecologievoordeel, moet aangemoedigd worden.

We streven naar een verhoogde transparantie en een vereenvoudiging in premies voor ecologische uitgaven door ondernemingen. We doen dit door de investeringspremie voor energiebesparende maatregelen van de netbeheerders in de Ecologiepremie Plus te integreren.

Naast de reguliere instrumenten op het vlak van ecologiesteun zullen we in het operationeel programma EFRO 2021-2027 volgens de opgelegde thematische concentratie middelen inzetten voor een groener, koolstofarm Vlaanderen. We ondersteunen tevens de uitbouw van CCS-netwerken en CCU-installaties (Carbon Capture & Storage en Carbon Capture & Usage), en doen hiervoor maximaal beroep op Europese middelen.

De klimaatuitdaging zetten we ook om in een economische opportuniteit. We ontwikkelen een strategie voor het exporteren van technologische oplossingen die bijdragen aan het aanpakken van de klimaatuitdaging in overleg met de betrokken sectoren en FIT. De export van deze Vlaamse vergroeningstechnologie en -economie heeft een positieve return op onze economie én op de globale uitstoot.

We tonen onze internationale klimaatambitie door ook bij te dragen aan de internationale klimaatfinanciering. We zetten deze middelen bij voorkeur in voor projecten waar Vlaamse ondernemingen in participeren.

Competitiviteit van energie-intensieve bedrijven

Om te voorkomen dat het Europees emissiehandelssysteem voor CO₂ (ETS) de concurrentiepositie van bedrijven in Vlaanderen negatief beïnvloedt, zullen we de maatregel voor de compensatie van indirecte emissiekosten (Indirect Carbon Leakage) maximaal verder zetten binnen de mogelijkheden die Europa daarvoor biedt en in afstemming op de energienorm. Zo vermijden we dat energie-intensieve bedrijven Vlaanderen verlaten. Hiervoor worden middelen vrijgemaakt uit het Vlaams Klimaatfonds.

6. Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie

We streven naar een maximale circulaire economie om zo in onze samenleving beter in onze behoeften aan grondstoffen en water te kunnen voorzien en ons welzijn te maximaliseren met een kleinere ecologische voetafdruk. We leggen daarbij de nadruk op het partnerschap tussen bedrijven, kennisinstellingen, middenveld en overheden.

Bij de omschakeling naar een circulaire economie speelt ook de bio-economie een belangrijke rol. In een bio-economie wordt biogas en biomassa duurzaam geproduceerd en gebruikt voor een waaier aan toepassingen zoals biogebaseerde producten.

De laatste jaren stijgt het aantal industriële initiatieven in de circulaire economie en bio-economie exponentieel. Ook de Vlaamse onderzoekswereld heeft een historisch competitiviteitsvoordeel opgebouwd in deze domeinen. De Vlaamse onderzoeksinstituten halen een Europese topscore in het domein 'circular industries' in het H2020 programma, en de Vlaamse bedrijven zijn topparticipanten in het Bio-based Industries Joint Initiative.

Circulaire economie biedt onze bedrijven kansen voor innovatie. Dit onder verschillende vormen zoals de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen, producten die beter recycleerbaar zijn of nieuwe partnerschappen voor uitwisseling van grondstoffen en energie. Dit laat hen toe beter tegemoet te komen aan de behoeften van hun klanten als aan deze van de maatschappij.

Ook de Vlaamse primaire sector staat voor grote uitdagingen. Technologische ontwikkelingen, innovaties, schaalverandering en het verankeren van het landbouw- en visserijbeleid in een geïntegreerd voedselbeleid en de omslag naar een circulaire economie moeten ons helpen om de nodige structurele transformatie tot stand te brengen. In het kader van een transversaal innovatiebeleid zal een geïntegreerd voedselbeleid ondersteund worden door een brede en gedragen onderzoeksagenda. Deze Vlaamse onderzoeksagenda stemmen we ook af op de Europese onderzoeksagenda (Food 2030, Horizon Europe,...).

Vanuit het beleidsdomein EWI zetten we sterk in op deze thema's waarbij coherente beleidsacties worden uitgebouwd voor onderzoek en innovatie, en voor ondernemerschap. We zullen de onderzoeksagenda's van kennisinstellingen rond deze thema's dan ook versterken en stroomlijnen. Er zal onder meer worden onderzocht hoe de Strategische Onderzoekscentra rond deze thema's sterker kunnen samenwerken. Voor circulair watergebruik benutten we de expertise van het in VITO verankerde kenniscentrum VLAKWA.

Alle speerpuntclusters hebben zich in hun clusterpact ook verbonden tot de ondersteuning van de transitie naar circulaire economie. Hun initiatieven zullen worden afgestemd voor een grotere synergie tussen onderzoekstrajecten en een maximaal bereik van ondernemingen.

We evalueren de opportuniteit om rond circulaire economie en bio-economie een specifieke missie of beleidsagenda voor onderzoek en versnelde implementatie te lanceren. We verbinden met dit initiatief excellente onderzoeksgroepen in universiteiten, SOC's en het ILVO met de betrokken speerpuntclusters.

In dat kader zullen we ook specifieke inspanningen leveren ter circularisering van starters en kmo's. Hierbij denken we aan het promoten van ketensluitende businessmodellen.

Eén van de koplopers zijn in de circulaire economie is de doelstelling die Vlaanderen Circulair, het centrale platform binnen Vlaanderen rond circulaire economie, zich stelt. Vanuit het

beleidsdomein EWI werken we hieraan mee en nemen een sterke rol op in de governance. Samen met OVAM ondersteunen we het Steunpunt Circulaire Economie. Het steunpunt doet beleidsonderzoek om de voortgang naar een circulaire economie te monitoren en te stimuleren.

De Interdepartementale werkgroep (IWG) Bio-economie zal haar actieplan actualiseren op basis van de beleidsvisie 'Bio-economie in Vlaanderen'. We willen ook inspelen op de nieuwe Europese strategie 'Sustainable & Circular: Bio-economy the European way'.

VI. BELEIDSVELD ECONOMIE

Meer en sterkere ondernemers

Inhoudelijk structurelement - ondernemerschap stimuleren

Aanpak op maat voor de kantelpunten in de levenscyclus

Een sterke economie is ook maar denkbaar met gemotiveerde ondernemers. We stimuleren daarom ondernemerschap in Vlaanderen en beogen een aanhoudende groei van het aantal starters. We doen inspanningen om drempels die kleine bedrijven nog ondervinden weg te werken. Al wie de handen uit de mouwen wil steken en risico durft te nemen, krijgt onze waardering. We helpen ze nog beter starten, innoveren, digitaliseren, exporteren en energiezuiniger worden, en dat allemaal met zo weinig mogelijk administratieve lasten.

We hernieuwen de partnerschappen binnen het VLAIO-Netwerk via een nieuwe overheidsopdracht, gericht op het stimuleren van ondernemingszin, ondernemerschap en ondernemersvaardigheden. We leggen in deze aanbesteding vier klemtonen:

- (1) sensibilisering, bewustmaking en beeldvorming rond ondernemen en innoveren;
- (2) begeleiding van ondernemers en ondernemingen op kantelmomenten in hun werking;
- (3) geïntegreerde selectieve begeleiding van ambitieuze starters en groeiers en
- (4) lerende netwerken rond vernieuwing van de bedrijfsvoering en de versnelde adoptie van bewezen technologieën.

Via diverse werkvormen wordt er een ruim gamma van activiteiten en instrumenten aangeboden aan de ondernemingen op de cruciale momenten van hun levenscyclus. Zo blijven we aandacht hebben voor de specifieke situatie van generatiewissels bij familieondernemingen.

De vernieuwing van de partnerschappen is opgestart, met als doel om tegen midden 2020 de nieuwe dienstverleners aan te wijzen. We zorgen ook voor goede kansen voor een herstart en het voorkomen van armoederisico's bij ondernemers door de nodige ondersteuning van Dyzo vzw voor de begeleiding van gefailleerden. Onder meer zo draagt het beleidsdomein EWI bij aan het armoedebeleid van de Vlaamse regering.

Via het VLAIO-netwerk verspreiden we ook kennis en stimuleren we strategievorming aangaande de grote transversale uitdagingen zoals digitalisering, werkbaar werk, klimaat, circulaire economie of energie.

Met structurele partnerschappen zal ook actief ingezet worden op de versnelde adoptie door het brede bedrijfsleven van (technologische) innovaties die zich al bewezen hebben. Zo geven we de brede waaier aan bedrijven, ook lokale kleine ondernemingen, sterker toegang tot nieuwe kennis, maar ook onderzoek & ontwikkeling.

Er zal verhoogde aandacht gaan naar de digitalisering van het aanbod en het gebruik van digitale werkvormen, zodat de toegang tot de dienstverlening buiten de gebruikelijke tijdstippen en klassiekere aanpakken, beter mogelijk wordt. Binnen de werking van het VLAIO-Netwerk zal een rol gegeven worden aan de sociale secretariaten en de vrije beroepen, in het bijzonder wat betreft informatieverspreiding.

Ondernemerscompetenties voor een geslaagde start en groei

We stimuleren het aanleren van ondernemerscompetenties. Dit gebeurt via de activiteiten van het VLAIO-netwerk. Na de gedeeltelijke inkanteling van Syntra-Vlaanderen zal VLAIO er als regisseur ondernemersvorming ook voor zorgen dat er voldoende innovatieve en flexibele ondernemerschapstrajecten en bijscholingen voor ondernemers in de markt worden gezet, o.a. via een open call. Zowel ondernemers als KMO-medewerkers zullen opleiding kunnen volgen.

Voor de ondernemerschapstrajecten zal door VLAIO een call voor vijf jaren worden uitgeschreven. Hierbij wordt een gesloten call gelanceerd, gericht naar de Syntra vzw's, zodat hun kennis, expertise en bereik optimaal benut kunnen worden. Met de Syntra vzw's zal hierover een beheersovereenkomst afgesloten worden.

Doelgroepen die minder makkelijk de stap zetten

VLAIO zal acties voeren naar doelgroepen die minder makkelijk de stap naar zelfstandig ondernemerschap zetten. We verruimen de samenwerking met het beleidsdomein WSE om naast werklozen ook inactieven in de beroepsbevolking toe te leiden naar ondernemerschap. Ondernemerschap stimuleren we op alle leeftijden als een evenwaardige keuze én loopbaan. We bieden de keuze tot ondernemerschap proactief aan iedere leerling en werkzoekende als stap in een traject naar werk, en bieden daarbij ondersteuning en begeleiding.

Snel groeien en opschalen van ondernemingen

We selecteren sterk samenwerkende netwerken van experts om als dienstverlener aan de selecte groep van beloftevolle ondernemingen een begeleiding, coaching- en advies aan te bieden. Met een geïntegreerde begeleiding vergemakkelijken we voor deze ondernemers de toegang tot netwerken, kapitaalbronnen, internationale markten, talent, kennis, (onderzoek)infrastructuur en technologie. Zo versterken we het leiderschap en de interne organisatie van de snelle groeiers. We trachten onze start-ups en scale-ups ook beter te verbinden met andere innovatieactoren (zoals universiteiten, speerpuntclusters of SOC's) om hen beter te laten aansluiten bij de daar ontluikende waardeketens.

VLAIO zal met de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de LRM de ontwikkeling van ecosystemen in innovatieve groeisectoren stimuleren. Dit om snelle groeiondernemingen te verankeren en te faciliteren in hun groei. Op het vlak van internationalisering wordt de samenwerking met FIT uitgebouwd.

We willen ook de incubatoren, als broedplaatsen voor snelle groeiers, verenigen in een netwerk. Dergelijke structuur moet tezamen met innovatieve buitenlandse incubatoren zorgen voor onthaalinfrastructuur voor overzeese groeiondernemingen die de Europese markt vanuit Vlaanderen willen veroveren. We onderzoeken de haalbaarheid van deze aanpak en geven een stimulans om internationale partnerschappen hierrond uit te bouwen.

We toetsen het lopende beleid voor groeiende ondernemingen aan het advies ter zake van de VARIO en voorzien in een monitoring om onze ambitie op vlak van aantal groeibedrijven op te volgen.

Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal

Inhoudelijk structurelement - toegang tot financiering voor ondernemingen

We stroomlijnen de Vlaamse financieringsondersteuning en stemmen deze af op de concrete noden van ondernemingen die niet of nog niet gelenigd worden door de markt. Met economisch overheidsinstrumentarium voeren we een investeringsbeleid dat Vlaanderen versterkt.

PMV/Z

De ondersteuning van de financiering van starters en kleine bedrijven via o.a. PMV/Z blijft een duidelijke prioriteit.

Starters en kmo's maken veelal gebruik van de zeer uitgebreide bancaire financieringsmarkt. De Vlaamse regering zal blijvend sterk inzetten op ondersteunende maatregelen, zoals de bestaande garantieregelingen, om het bancaire kredietenaanbod te ondersteunen. Daarnaast moeten de Vlaamse investeringsmaatschappijen hun complementair financieringsaanbod ter beschikking stellen en uitbouwen. Zo versterken we de waarborgcapaciteit bij PMV/z. We stroomlijnen ook de regelgeving in een nieuw waarborgdecreet zodat ook meer flexibiliteit wordt geboden bij het afroep van waarborgen. De startlening, de cofinanciering, de cofinanciering+ en de win-winlening zullen blijvend worden aangeboden en waar nodig geoptimaliseerd.

VLAIO-netwerk en een optimale financieringsmix

Ambitieuze startups, of ze nu hun oorsprong vinden in privé-initiatief of ontstaan op onze onderzoeks- en bedrijvcampussen, moeten lokaal voldoende financiering vinden voor de succesvolle uitbouw van hun activiteiten. We zorgen er via de investeringsmaatschappijen voor dat het privéaanbod voldoende aangevuld wordt om nieuwe initiatieven kansen te geven. We stellen vast dat de nood aan startupfinanciering blijft toenemen.

In iedere levensfase hebben ondernemingen andere kapitaalsnoden. VLAIO bouwt daarom een partnerschap uit met een divers aanbod van kapitaalverstrekkers (waaronder business angels en microkredietverstrekkers zoals Hefboom) zodat aan de noden van onze ondernemers tegemoet wordt gekomen.

Via het VLAIO-Netwerk zullen we de ondernemer navigeren en begeleiden naar de voor hem meest geschikte (combinatie) van financieringsvormen. Dit betreft niet alleen de Vlaamse financieringsverstrekkers, maar we zullen ook de link leggen naar de Europese en mondiale risicokapitaalverstrekking.

PMV, scale-ups, verankering en internationale doorgroei

De aandacht zal niet alleen gaan naar de startfase van de bedrijven, maar ook naar de vervolgfase, de zogenaamde scale-up fase, wanneer bedrijven grotere bedragen zoeken om door te groeien naar productie en jobcreatie. We zetten onze investeringsmaatschappijen in om via hun hefboomwerking volop in te spelen op de uitdagingen van de financiering van sterke groeiers.

We willen vermijden dat ondernemers financiering in het buitenland moeten gaan zoeken. Om hier mee om te gaan, willen we de lokale financiersystemen versterken zodat er voldoende basisfinanciering kan gevonden worden maar ook Europese allianties bewerkstelligen. Dit maakt grotere investeringsommen mogelijk, die niet voor alle sectoren in eigen regio te vinden zijn. Onze eigen investeringsmaatschappijen zullen hun middelen ook

hiervoor inzetten. Waar mogelijk gebruiken we de hefboom van Europese middelen via bijvoorbeeld EIF, EIB en InvestEU.

De dynamische aanpak van de financiering in Vlaanderen moet ook de ambitie ondersteunen om meerdere eigen ‘unicorns’ te laten doorgroeien. Vlaamse ondernemingen, die het potentieel hebben om uit te groeien tot een multinational, willen we - in het geval van marktfalen, indien mogelijk tijdelijk en waar opportuun – helpen financieel te verankeren. PMV kan hierin als matchmaker een rol spelen t.a.v. fondsen en ander investeerders.

Via PMV geven we ook bijzondere aandacht aan financieringsnoden om internationale doorgroei van Vlaamse scale-ups en technologiebedrijven mogelijk te maken. Ook hier zetten we in op versterking van fondsen in samenwerking met de private sector.

Tenslotte willen we ook voldoende aanbod aan ‘geduldig kapitaal’ stimuleren. De verankeringsproblematiek kan pas een duurzaam antwoord vinden indien voldoende kapitaalverstrekkers bereid zijn een lange termijnstrategie uit te tekenen voor de vele Vlaamse succesbedrijven. We willen hun ambitie stimuleren door met onze investeringsmaatschappijen zelf als lange termijn- en ambitieuze aandeelhouder op te treden. Ook hier smeden we allianties met gelijkgestemde private financiers.

Flanders Future Techfund

We bouwen het Flanders Future Techfund (FFTF) met zorgvuldigheid uit. We streven er naar een waarborging via het EIF tot stand te brengen. We voorzien een bijkomende kapitaalverhoging of een aandeelhouderslening, zodat het fonds zijn rol voor de brede valorisatie van de technologieplatformen uit Vlaams onderzoek ten volle kan vervullen. We onderzoeken de mogelijkheid van de uitbouw van extra investeringsfondsen bij de universiteiten, Strategische Onderzoekscentra (SOC's) en speerpuntclusters zodat zij optimaal kunnen gebruik maken van de mogelijkheden van het FFTF. We garanderen dat steeds minstens 10% private inbreng vervuld blijft op het niveau van het fonds.

LRM, investeringsmaatschappij voor economische groei in Limburg

LRM blijft zich specifiek richten op het ondersteunen en faciliteren van economische bedrijvigheid in de provincie Limburg. In al haar deelnemingen, financieringen en adviesverleningen, gaande van lokale tot internationale deelnemingen en betrokkenheden, neemt LRM als onderscheidend criterium aan dat er een aanwijsbare band moet bestaan of gecreëerd worden met de provincie Limburg. LRM kan als strategisch investeerder ook investeren buiten Vlaanderen wanneer dit bijdraagt tot het versterken van de Limburgse sectoren en projecten, tot internationale groei van bedrijven, om waardeketens rond bedrijven actief in Limburg te versterken, of om te connecteren met kenniscentra en ecosystemen buiten Limburg om kennis te ontsluiten voor Limburgse bedrijven. Hiervoor wordt prioritair gekeken naar de EUREGIO.

Om de Limburgse economie en innovatiestructuren extra zuurstof te geven, zal het Vlaams Gewest in 2020 een kapitaalverhoging van LRM doorvoeren van 100 miljoen euro. Met deze extra middelen kan de LRM binnen het kader van de beheersovereenkomst beloftevolle start-ups en scale-ups ondersteunen in hun verdere groei, alsook participeren in innovatieve spin-offs samen met de UHasselt en andere onderzoeks- en kennisinstellingen.

Investeringsmaatschappijen en talent voor Vlaanderen

Onze investeringsmaatschappijen bouwen aan ervaren en professionele teams die de nodige kennis en ervaring hebben om de juiste financieringsoplossingen uit te werken en bedrijven te begeleiden.

Zoals reeds opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst met LRM vragen we ook aan PMV om op te treden als 'talentvijver' en te zorgen voor voldoende opleiding voor medewerkers en de optimale doorstroming te bewaken van profielen die het Vlaamse ecosysteem voor risicofinanciering ten goede kunnen komen.

Investeren in infrastructuurprojecten

Naast financiering is infrastructuur cruciaal voor de economie van onze regio. Een innovatieve infrastructuur heeft een positief effect op onze competitiviteit en de aantrekkingskracht als regio. De investeringsmaatschappijen PMV en LRM zullen als een sterke Vlaamse infrastructuurinvesteerder een voortrekkersrol spelen door te helpen bij het realiseren van infrastructuur- en energieprojecten in Vlaanderen. PMV besteedt daarbij ook bijzondere aandacht aan de economische herbestemming van onroerend erfgoed.

Gigarant

Het Vlaams gewest verstrekt via de Gigarant-vennootschap marktconforme waarborgen vanaf anderhalf miljoen euro voor de kredietverlening aan ondernemingen. Ter ondersteuning van die waarborgen, kan Gigarant nv ook (al dan niet achtergestelde) leningen of aandelenkapitaal ter beschikking stellen. Het dagelijks beheer Gigarant berust bij PMV.

Vlaamse Participatiemaatschappij - VPM

De Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) beheert 27% van de aandelen die het Vlaamse Gewest aanhoudt in de vennootschap Gimv. Gimv is een beursgenoteerde Europese investeringsmaatschappij met bijna 40 jaar ervaring in private equity en een portefeuille van 1,1 miljard euro aan investeringen in 55 portfoliobedrijven. Gimv speelt een belangrijke rol in de financiële verankering van Vlaamse groeibedrijven.

Vlaamse Milieuholding nv

De Vlaamse Milieuholding nv (VMH) is een publieke investeringsmaatschappij die participeert in ondernemingen in de milieusector die door de Vlaamse overheid worden aanzien als strategisch. VMH verschaft ook risicokapitaal aan bedrijven die zich in een vroeg ontwikkelingsstadium bevinden om de transitie naar de circulaire economie versnellen. VMH houdt een 100 % participatie aan in Aquafin. VMH verankert deze strategische infrastructuur en geeft invulling aan de opdracht van het Vlaamse Gewest om het gevoerde milieubeleid te ondersteunen en tot uitvoering te brengen. De Vlaamse Milieuholding wordt ontbonden en de activiteit ingekanteld in PMV. Daarbij zal de aan VMH toevertrouwde opdracht blijvend uitgevoerd worden.

Veerkrachtige bedrijven en sectoren

Inhoudelijk structurelement 'groei-ondersteuning voor KMO's en groei-bedrijven'

We stimuleren ondernemingen in het Vlaamse Gewest om te investeren en kennis te verwerven via opleiding en advies zodat ze hun concurrentiepositie kunnen verbeteren en zich ten volle kunnen ontplooiën in het economisch landschap. We voorzien hiervoor generieke instrumenten waarvan met name kmo's gebruik kunnen maken maar ook een aantal specifieke instrumenten gericht op bepaalde doelgroepen van bedrijven of thema's.

Professionalisering van kmo's

De kmo-portefeuille is een laagdrempelig steuninstrument voor kmo's die opleiding of advies willen aankopen. Het is de ondernemer die beslist of een bepaalde opleiding of advies nuttig

is voor de onderneming. Sinds de start van de kmo-portefeuille heeft het instrument aan bekendheid gewonnen en vinden steeds meer ondernemingen hun weg naar de kmo-portefeuille. Om het instrument budgettair beheersbaar te houden verlagen we de steunpercentages en beperken we het steunplafond. De kmo-portefeuille blijft budgettair een erg belangrijk instrument om de ondernemerscompetenties in kleine bedrijven te versterken. We besteden ook bijzondere aandacht aan de kwaliteit van de dienstverleners en we gaan misbruiken actief tegen.

De kmo-groeisubsidie is een steunmaatregel gericht op het stimuleren van groei en het bevorderen van de competitiviteit van kmo's in Vlaanderen. Tijdens de belangrijke kantelmomenten in de levensfasen van een onderneming, zoals een transformatie-, innovatie- of internationaliseringstraject, dient de onderneming een nieuwe groeistrategie uit te werken om haar doelstellingen te bereiken. De kmo-groeisubsidie kan ingezet worden voor het verwerven van de kennis die nodig is tijdens dit traject. De kmo kan kiezen om subsidie aan te vragen voor het inkopen van advies bij een externe dienstverlener en/of voor de aanwerving van een strategische medewerker om zo nieuwe kennis binnen te brengen in de onderneming.

We onderzoeken hoe we het laagdrempelige kanaal van de kmo-groeisubsidie kunnen inzetten voor andere vormen van steun aan kleine bedrijven, zoals O&O.

Stimuleren van investeringen

Met strategische transformatiesteun blijven we ondernemingen ondersteunen die zich transformeren om hun internationale concurrentiële positie te versterken. De strategische transformatiesteun maakt opleidings- en investeringssteun mogelijk voor internationaal gerichte ondernemingen die een transformatie met een sterk innovatief karakter doormaken. Met de Ecologiepremie Plus en Strategische ecologiesteun stimuleren we investeringen in performante energie- en milieuvriendelijke technologieën.

We evalueren de effectiviteit en efficiëntie van strategische transformatiesteun en ecologiesteun en maken gebruik van de resultaten van deze evaluatie om deze maatregelen te optimaliseren zodat deze maximaal bijdragen aan de internationalisering van Vlaamse innovatie en het aantrekken van kennisintensieve buitenlandse investeringen.

Grote investeringsprojecten van bedrijven zullen we ook ondersteunen met beleidsdomeinoverschrijdende projectteams op initiatief van VLAIO. Op deze manier kunnen deze projecten die prioritaire ondersteuning en medewerking krijgen vanuit de hele Vlaamse overheid.

Ondersteuning van specifieke sectoren

Naast generieke instrumenten om de groei van ondernemingen in Vlaanderen te stimuleren, zetten we aantal maatregelen in die specifieke sectoren ondersteunen.

Flanders DC focust op de ondersteuning van de culturele en creatieve sectoren. De organisatie is voor deze sectoren het eerste aanspreekpunt voor ondernemersgerichte vragen en persoonlijke begeleiding. Flanders DC zal voor deze ondernemers ook toeleiding verzekeren naar de generieke projecten binnen de VLAIO-werking rond ondernemerschap.

Screen Flanders is een instrument voor de economische ondersteuning van de audiovisuele sector in Vlaanderen. Er worden terugbetaalbare voorschotten verstrekt aan Belgische producenten voor zover ze uitgaven doen in het Vlaamse Gewest. Elke euro die aan een producent wordt toevertrouwd, moet op zijn minst één euro audiovisuele uitgaven in het Vlaamse Gewest opbrengen. VLAIO werkt hiervoor samen met het VAF.

De hinderpremie is een financiële tussenkomst voor zelfstandigen en micro ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van wegenwerken in de buurt van hun zaak. De hinderpremie biedt de ondernemers de kans om zich voor te bereiden op de ongemakken van de geplande werken. In geval de ondernemer genoodzaakt is om de zaak tijdelijk te sluiten kan hij van een sluitingspremie genieten.

Samen met het Agentschap Informatie Vlaanderen zal VLAIO het vernieuwde GIPOD implementeren en de hinderpremie optimaliseren. We zullen ook de communicatie met de lokale besturen op punt stellen.

Duurzame en innovatieve ruimte om te ondernemen

Inhoudelijk structurelement Ruimtelijke economie

Afstemmen van vraag naar en aanbod van werklocaties

Het VLAIO organiseert zich voor de inschatting van de ruimtevraag van bedrijven als een efficiënt kenniscentrum. We verzamelen en delen zo kennis en informatie over de huidige en toekomstige ruimtevraag voor economische activiteiten. We zullen dashboards ontwikkelen die ook door lokale actoren kunnen gebruikt worden voor de onderbouwing van ruimtelijke planningsprocessen.

Via een digitale inventaris op basis van de GIS-bedrijventerreinen werken we aan een bovenlokaal aanbodbeheer van bedrijventerreinen. Hiermee zullen we de gemeenten aansporen om voldoende en diverse locaties te creëren die voldoen aan de factoren die ondernemingen belangrijk vinden.

Om optimaal tegemoet te komen aan de ruimtevraag van bedrijven, stimuleren we de totstandkoming van bovenlokale uitgiftestrategieën waarbij een kavel enkel wordt verkocht aan een bepaald type onderneming overeenkomstig vooraf bepaalde criteria. Dit zowel voor bedrijven die verweven kunnen worden in een woon-werkomgeving, als voor niet-verweefbare bedrijven.

Bestaande, goed gelegen bedrijventerreinen worden in de eerste plaats voorbehouden voor niet-verweefbare ondernemingen. Vanuit de bovenlokale uitgiftestrategie kunnen andere functies en types bedrijvigheid overwogen worden als die een meerwaarde bieden voor het functioneren als werklocatie.

(Her)ontwikkeling van ruimte voor bedrijven

Vele bedrijventerreinen uit de jaren '70 en '80 van vorige eeuw of sites waarop activiteiten zijn stopgezet, zijn niet langer attractieve werklocaties en vaak is de infrastructuur ontoereikend en/of versleten. We blijven daarom de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen en brownfields subsidiëren om kwaliteitsvolle, klimaatvriendelijke en klimaatbestendige werklocaties te bekomen. Naast de subsidies voor het beleidsmatige studiewerk en voor de werken op het openbaar domein, zorgen we ook voor een regeling die het beheer en het onderhoud van de terreinen op langere termijn moet verzekeren.

Omdat de herinvulling van sommige voormalige bedrijvensites als nieuwe werklocatie niet overal vanzelfsprekend is, blijven we ontwikkelaars en besturen uitnodigen om gebruik te maken van brownfieldconvenanten. Met dit instrument bieden we een geïntegreerde en interdepartementale aanpak en afstemming om te werken aan nieuwe bedrijfshuisvestingsmogelijkheden, desgevallend in een multifunctionele omgeving en rekening houdend met de tien kernkwaliteiten van het BRV. Dit geldt in het bijzonder ook

ter versterking van ecosystemen op lokaal en bovenlokaal niveau. We bekijken hoe we het huidige governance model ook kunnen hanteren voor andere complexe projecten en waar mogelijk voor blackfieldconvenanten.

De heractivering, de herontwikkeling en inbreiding van brownfields draagt bij aan een optimalisatie van het bestaand ruimtegebruik voor onder meer bedrijven en dit zonder de open ruimte aan te tasten. Het terug beschikbaar maken van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen voor bedrijven is ook een opportuniteit om bijkomende en diverse vormen van nieuwe werklocaties te scheppen.

Regelluwe zones

Regelluwe zones zijn een soort proeftuinen, waarbij een bepaalde regeling, die als belemmerend wordt ervaren, tijdelijk buiten toepassing wordt gesteld. We maken hiervan meer systematisch gebruik om de mogelijkheden te maximaliseren om in samenwerking met de bedrijven en de ontwikkelaars klimaatneutrale en klimaatbestendige bedrijventerreinen te realiseren. We streven ook naar regelluwe regelgeving.

Ook in het woon-werkweefsel kunnen regelluwe zones helpen om bestaande bedrijvigheid te behouden en toch de hinder te beperken, maar ook om verticale verdichting, verweving en intelligente functiemenging te bekomen, bijvoorbeeld bij de herinvulling van leegstaande sites. Het behoud van verweven werklocaties biedt perspectieven op een mix van functies. Dit kan ten goede komen van het ruimtelijk rendement en de sociaaleconomische vitaliteit in de steden en gemeenten. Het wegduwen van de bedrijvigheid uit het woonweefsel door allerlei normeringen, willen we op die manier tegengaan.

Ten behoeve van de ruimtezoekende ondernemers promoten we het gebruik van een online marktplaats voor de diverse vormen van bedrijfshuisvesting. Dit ook met het doel het juiste bedrijf op de juiste plaats te krijgen en sneller duidelijkheid te geven over vergunbaarheid van economische activiteiten.

Toplocaties voor ondernemen en innoveren

Vlaanderen kent verschillende knooppunten met internationale connectiviteit zoals de zeehavens, de luchthaven van Zaventem of het HST-station in Antwerpen. Maar ook uitmuntende instellingen voor onderzoek & ontwikkeling & innovatie. Het ontbreekt Vlaanderen tot hiertoe aan een strategie om rond onze topinnovatie een toplocatiebeleid uit te bouwen, te vermarkten en er locaties met grote allure aan te koppelen. We onderzoeken de haalbaarheid om toplocaties en knooppunten te voorzien, met ook alle digitale infrastructuur en mogelijkheden voor fysieke connectiviteit. We bekijken het ontwikkelen van een concept dat competitief en toonaangevend is op wereldschaal. We hebben daarbij naast de tien kernkwaliteiten van het BRV, aandacht voor duurzaamheid, zuinig ruimtegebruik en innovatief bouwen. PMV en LRM kunnen hierin een trekkende en faciliterende rol opnemen.

VII. BELEIDSVELD WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing

Inhoudelijk structurelement 'algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek'

Excellentie van onderzoek stimuleren

De groei en bloei van grensverleggend wetenschappelijk onderzoek vormt een succesfactor voor innovatie en ontwikkeling zowel op maatschappelijk als op economisch vlak. Het 'door nieuwsgierigheid gedreven' onderzoek legt de basis voor allerlei vormen van innovatie en is mede grondlegger van de opleiding van de kenniswerkers. Dit onderzoek zorgt voor de kennisverruiming die noodzakelijk zal zijn voor het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen en voor technologische doorbraken. Bovendien draagt dit ook bij tot de culturele ontwikkeling en de internationale uitstraling van onze regio.

Excellentie blijft het sleutelwoord bij wetenschappelijk onderzoek. Vlaanderen moet de ambitie hebben om aan de hand van dit criterium het meest excellente onderzoek te financieren. Of het nu gaat om het aanmoedigen van internationalisering of het uitbouwen van nieuwe onderzoeksinfrastructuur. Excellentie zal steeds het uitgangspunt zijn.

Naast excellentie willen we een klimaat creëren dat leidt tot belangrijke wetenschappelijke doorbraken. We zullen onze kennisinstellingen stimuleren om hun kennis zo goed mogelijk te delen en in te zetten voor oplossingen die onze Vlaamse ondernemingen een concurrentiële voorsprong geven of die via andere actoren (socialprofit, onderwijs of middenveld) kunnen bijdragen aan uitkomsten voor maatschappelijke uitdagingen.

Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek

Het FWO is de cruciale en onafhankelijk speler voor de financiering van onderzoek op initiatief van de vorser. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst van het FWO die van start ging in 2019 wordt uitgevoerd. Binnen de verschillende programma's van het FWO m.b.t. fundamenteel onderzoek en met name mandaten en projecten fundamenteel onderzoek, ERC-opvangmandaten en kredieten aan navorsers, bewaken we de transparantie van het evaluatiekader en we streven naar aanvaardbare slaagkansen in alle programma's. We maken ook werk van de uitbreiding van het gebruik van het kwaliteitslabel 'Seal of Excellence' van de Europese Commissie binnen de FWO-kanalen.

We stimuleren de mobiliteit van de onderzoeker zowel intersectoraal als internationaal. We breiden de mogelijkheden uit voor zowel pre- als postdoctorale onderzoekers. We verzorgen een goede communicatie over deze en andere loopbaanperspectieven naar de aanvragers en de mandaathouders. FWO zal de mobiliteit monitoren en er regelmatig over rapporteren.

Het FWO zal de mogelijkheden van de partnerships in het nieuwe EU-Kaderprogramma 'Horizon Europe' optimaal benutten (zoals de opvolging van het ERA-NET). Daarbij zal FWO de mogelijke partnerlanden periodiek evalueren om het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de noden van de Vlaamse onderzoekers.

In 2020 wordt de volgende oproep voor EOS georganiseerd. Dit programma behelst samenwerkingsprojecten tussen onderzoeksploegen uit Vlaanderen en Franstalig België en is een samenwerking met het FNRS.

We realiseren binnen het FWO specifieke aandacht voor transdisciplinaire projecten, waarbij niet vertrokken wordt vanuit een bepaalde discipline, maar vanuit een concreet probleem of fenomeen dat men over disciplines heen wil onderzoeken. Voorbeelden hiervoor zijn de 'convergence' projecten van MIT en de 'antidisciplinaire' aanpak van Carnegie Mellon University.

De samenwerkingsovereenkomst met FWO zal in de loop van 2022-2023 geëvalueerd worden. Tussentijds zal er aandacht zijn voor monitoring op basis van tevredenheidsmetingen en de verbetering van procedures en programma's. Waar mogelijk kunnen er aanpassingen gebeuren zodat doorbraakonderzoek, interdisciplinair onderzoek en onderzoekssamenwerking meer ruimte krijgen. In 2020 zal de evaluatie van de panelstructuur voor de mandaten en projecten fundamenteel onderzoek afgrond worden.

Excellente en mobiele onderzoekers

90% van de doctorandi heeft een loopbaan buiten de universiteit. We bereiden doctorandi dan ook optimaal voor op een carrière buiten de Vlaamse academische wereld. We zetten onze universiteiten aan om de mobiliteit van hun onderzoekers, internationaal, maar ook interdisciplinair en tussen de academische en niet-academische wereld structureel te organiseren en te vergroten. We bekijken waar verschillen in statuten drempels vormen, en trachten deze weg te werken. We bekijken met de universiteiten hoe ze de verschillende vormen van mobiliteit ook kunnen waarderen in de academische carrièrepaden.

Uit onderzoek van ECOOM blijkt dat het mentaal welbevinden van studenten in het hoger onderwijs, inclusief doctoraatsstudenten, onder druk staat. In het actieplan voor jonge onderzoekers en andere kenniswerkers vragen we aandacht voor loopbaanaspecten, het aantrekken en verankeren van buitenlandse toptalenten, de mobiliteit van en naar de industrie, internationale mobiliteit en interdisciplinariteit, maar ook voor welzijn en stresspreventie. We stimuleren ondernemerschap bij onderzoekers en versterken hun communicatievaardigheden naar de burger. Ook jonge onderzoekers moeten student-ondernemer kunnen zijn.

We bouwen waar het van toepassing kan zijn en in overleg met de instellingen een systeem uit van industriële praktijkervaring en innovatiestages voor onderzoekers. De doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt, zowel academisch als niet-academisch, zullen we monitoren om ons beleid te kunnen bijsturen.

Het aantrekken van buitenlandse topwetenschappers draagt bij tot de kwaliteit van grensverleggend innovatief onderzoek en versterkt de internationale concurrentiepositie van Vlaanderen. In opvolging van het advies van de VARIO ontwerpen we een strategie voor het aantrekken en verankeren van internationaal toptalent. Hiermee versterken we onze kennisinstellingen als aantrekkelijke ecosystemen. Ook de goede doorstroming van topwetenschappers naar onze industrie levert een grote meerwaarde op. In dit licht zal ook het Odysseusprogramma van het FWO worden geëvalueerd.

Universiteiten en de Bijzondere Onderzoeksfondsen

Bij de doorlichting van de verschillende instrumenten en aparte financieringsstromen worden de universiteiten elke vijf jaar gebenchmarkt op impact en geëvalueerd op hun globale performantie op wereldniveau.

De Bijzondere Onderzoeksfondsen bij de universiteiten ondersteunen het fundamenteel onderzoek in Vlaanderen. De vernieuwingen in het besluit van 2019 zullen hun uitrol krijgen. De verdeelsleutel zal in 2019 voor de eerste maal o.b.v. een andere combinatie van

parameters samengesteld worden en voor het eerst vindt een interuniversitaire BOF-oproep plaats. De effecten van al deze hervormingen volgen we goed op. We bekijken ook of het belang van interdisciplinair onderzoek kan verhoogd worden. We evalueren de Methusalemfinanciering binnen de Bijzondere Onderzoeksfondsen.

Sterk basisonderzoek met zicht op economische en maatschappelijke doorbraken

Inhoudelijk structurelement 'strategisch basisonderzoek'

Ook strategisch basisonderzoek (SBO) is elementair voor een innovatieve toekomst. Het SBO betreft vernieuwend onderzoek dat in geval van wetenschappelijk succes een vooruitzicht biedt voor latere economische of maatschappelijke toepassingen. Meer strategisch onderzoek zal leiden tot tal van innovaties in uiteenlopende sectoren. Deze onderzoeksvorm is net als fundamenteel onderzoek noodzakelijk voor de vele uitdagingen in onze maatschappij. Ook voor de SBO-programma's geldt het streven naar een aanvaardbaar slaagpercentage.

We bekijken methodieken om de wisselwerking tussen onze kennisinstellingen en Vlaamse industrie omtrent de industriële onderzoeksagenda's te versterken. We willen een 'kennismismatch' tussen wat Vlaamse universiteiten opbouwen aan kennis en wat de Vlaamse industrie vraagt aan kennis, voorkomen en meer inspelen op aanwezige expertise én behoeften. We onderzoeken daarom hoe we de betrokkenheid van de Vlaamse ondernemingen bij het strategisch basisonderzoek kunnen versterken. Dit wordt ook meegenomen bij de evaluatie van de positionering van de strategische programma's bij het FWO en de andere kanalen om SBO te financieren. Daarnaast bekijken we ook de versterking van de wisselwerking tussen andere maatschappelijke groepen en SBO-onderzoek, ook in het kader van het missiegericht onderzoeksbeleid.

Excellente en internationaal verbonden onderzoekinfrastructuur

Inhoudelijk structurelement 'onderzoeksinfrastructuur'

Voor de middelen die de Vlaamse regering de komende vijf jaar aan investeringen zal besteden, worden investeringen in infrastructuur voor O&O als één van de prioriteiten naar voor geschoven. In samenwerking met het onderzoekslandschap (universiteiten, SOC's, Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen, speerpuntclusters, ...) en het bedrijfsleven zal vanuit een strategisch langetermijnperspectief de Vlaamse roadmap voor onderzoeksinfrastructuur geactualiseerd worden.

We werken een strategisch kader uit waarbij we valorisatie en verbinding met het Vlaamse industriële ecosysteem als een van de voorwaarden nemen. We stimuleren samenwerking over instellingen en onderzoeksgroepen en disciplines heen in functie van een betere benutting, en vergemakkelijken de toegang van ondernemingen tot deze infrastructuur. Waar zinvol koppelen we dit aan de financiering hiervan. We overleggen met alle betrokken actoren over de mogelijkheid om het beheer van economisch relevante Vlaamse onderzoeksinfrastructuren, (zoals het Vlaams Supercomputer Centrum) toe te vertrouwen aan een onafhankelijk bestuur dat evenwichtig is samengesteld uit industrie en onderzoekswereld.

Excellente onderzoeksinfrastructuren in Vlaanderen

Excellent wetenschappelijk onderzoek heeft meer en meer behoefte aan (omvangrijke) onderzoeksinfrastructuur. Onder onderzoeksinfrastructuur verstaat men onder meer machines of installaties of een samenbundeling ervan, die onderzoek versnellen, preciezere resultaten aanleveren en of metingen uitvoeren die vroeger onmogelijk waren. Databanken en het koppelen van databanken valt ook onder onderzoeksinfrastructuur.

Het FWO financiert via tweejaarlijkse oproepen middelzware en zware onderzoeksinfrastructuren aan Vlaamse universiteiten en associaties. Beide programma's zijn in hoge mate verantwoordelijk voor de uitbouw van state-of-the-art-onderzoeksinfrastructuur in Vlaanderen. We optimaliseren de aanpak bij FWO om te komen tot een transparant evaluatiekader met aanvaardbare slaagkans in alle programma's. Daarbij gaan we ook versnippering tegen.

Internationale onderzoeksinfrastructuren

Onderzoeksinfrastructuren op institutioneel, regionaal en internationaal niveau vullen elkaar aan en zijn onontbeerlijk voor excellent onderzoek. Internationale onderzoeksinfrastructuren bieden onderzoekers mogelijkheden die investeringscapaciteit van één land of regio overschrijden en die voordien niet voor handen waren. Het is een evolutie die zich de komende jaren zal doorzetten en die zich manifesteert doorheen alle onderzoeksdomeinen en disciplines.

We ondersteunen de deelname van onze kennisinstellingen aan internationale programma's en de participatie aan internationale onderzoeksinfrastructuren.

Het Vlaamse Supercomputer centrum (VSC) en Euro HPC

Het VSC wil zich naar de toekomst profileren door 'supercomputing als een service' aan te bieden. Dit houdt in dat naast de klassieke hardware met stroomvoorziening, de componenten storage en cloud moeten uitgebouwd worden. Daarom wordt er geïnvesteerd in het bestaande én het nieuwe TIER 1 platform.

Sinds oktober 2018 is de gemeenschappelijke onderneming Euro-HPC (EuroHPC JU) actief. België is één van de 28 deelnemende landen. Euro-HPC JU heeft als doel een leidende supercomputing infrastructuur in Europa te bouwen van de volgende generatie. Vlaanderen volgt deze ontwikkeling van nabij op.

Het Vlaamse onderzoeksnetwerk (VON)

BELNET is een Belgisch nationaal onderzoeksnetwerk dat internettoegang levert aan zeer hoge bandbreedte en internetdiensten aan Belgische universiteiten, hogescholen, onderzoekscentra en overheidsdiensten. Het Vlaams Onderzoeksnetwerk (VON) is een deel van het Vlaams glasvezelnetwerk dat onze kennisinstellingen toegang geeft tot BELNET.

Het in 2019 goedgekeurde investeringsplan wordt uitgerold. D.w.z. dat tegen 2026 het volledige netwerk minstens '100 gigabit ready' is, maximaal 66% van de aangesloten kennisinstellingen over een 10 gigabit connectie kan beschikken en ad-hoc 100 gigabit aansluitingen mogelijk zijn. De uitbouw van het glasvezelnetwerk draagt ook bij tot de connectie met de European Open Science Cloud en andere internationale wetenschappelijke platformen.

Open Science

We spelen in om de evolutie naar Open Science, dat ook in Europees verband hoog op de agenda staat. Onze kennisinstellingen krijgen de verantwoordelijkheid om hierrond een beleid te

voeren. Om dit Open Science beleid in Vlaanderen vorm te geven zullen we de FOSB (Flemish Open Science Board) oprichten. Er zal naar interoperabiliteit gestreefd worden om zodoende een toegangspoort naar de EOSC (Europese Open Science Cloud) te bekomen. De implementatie van het Open Science beleid gebeurt in nauw overleg met alle betrokken actoren en stakeholders, en met voldoende aandacht voor het carrièrematig waarderen en valoriseren van een Open Science mentaliteit, bijvoorbeeld via altmetrics.

Onderzoeksinfrastructuur in hogescholen

We maken ook werk van een volwaardig instrument voor onderzoeksinfrastructuur in hogescholen.

Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen

Inhoudelijk structurelement 'domeinspecifiek fundamenteel wetenschappelijk onderzoek'

Mariene onderzoek en het VLIZ

In het domein van de mariene wetenschappen zetten we sterk in op de ondersteuning door het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ vzw) aan de mariene onderzoekers in Vlaanderen. In het belang van de kennisvalorisatie die nodig is voor de maritieme economie, stimuleren we het partnerschap met de speerpuntcluster De Blauwe Cluster. In 2021 wordt VLIZ geëvalueerd ter voorbereiding van een nieuwe convenant.

Instituut voor tropische geneeskunde (ITG)

Het Instituut voor tropische geneeskunde (ITG) verricht naast onderwijs en dienstverlening, wetenschappelijk onderzoek. De wetenschappelijke missie van het ITG wil wetenschappelijk onderzoek, opleiding en dienstverlening uitvoeren en stimuleren op het gebied van humane en dierlijke gezondheid, waarbij de focus ligt op tropische en gerelateerde ziektes, gezondheidsproblemen en gezondheidszorg in ontwikkelingslanden.

Het Agentschap Plantentuin Meise

Het Agentschap Plantentuin Meise is naast een trekpleister voor het grote publiek en een educatief centrum voor o.a. scholieren, ook een internationale, wetenschappelijke onderzoeksinstelling die vooral de tropische en Europese plantkunde centraal stelt. Het project voor de digitale ontsluiting van botanische diversiteitsdata is een speerpuntinitiatief. Via een nieuw online platform worden in het kader van dit project in totaal 2,6 miljoen collectiestukken, behorend tot het Afrikaans en Belgisch Herbarium, digitaal beschikbaar gemaakt. Hiermee zit de Plantentuin in het internationaal koppeloton voor open access van natuurhistorische collecties. We leveren de nodige financiële ondersteuning voor de uitvoering van het masterplan van het agentschap dat de totale renovatie van de gebouwen in de plantentuin beoogt.

Toegepast biomedisch onderzoek (TBM) binnen het FWO

We voorzien een pakket aan subsidies via FWO voor de ondersteuning van toegepast biomedisch onderzoek en fundamenteel klinische mandaten. Net als voor de andere programma's wordt ook hier gestreefd naar aanvaardbare slaagpercentages.

Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA) en het Antwerp ZOO Centre for Research & Conservation (CRC)

We waarderen het onderzoek binnen de wetenschappelijke afdeling van de KMDA. Het CRC speelt een sleutelrol in het verwezenlijken van de KMDA-missie, en in het bijzonder de

intentie om haar dierencollecties op een wetenschappelijk verantwoorde manier te beheren. In 2021 lichten we de instelling door ter voorbereiding van een nieuwe overeenkomst.

UNU-CRIS

We steunen het wetenschappelijk onderzoek rond regionale integratie via de United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS). Eind 2016 werd een Memorandum of Understanding afgesloten tussen Vlaamse overheid, de United Nations University, VUB en UGent betreffende de ondersteuning van UNU-CRIS. We wensen dit unieke onderzoekcentrum van de VN in onze regio te verankeren.

Alamire

In 2018 werd met Alamire Foundation vzw een convenant afgesloten met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek voor de periode 2018-2023. Als internationaal studiecentrum concentreert de Alamire Foundation zich specifiek op de muziek en het muzikaleven in de Nederlanden van de middeleeuwen tot 1800. Met de inzet van innovatieve technologie wordt dit muzikaal erfgoed geconserveerd, bestudeerd en gevaloriseerd. In 2022 zullen de prestaties in deze eerste convenantperiode geëvalueerd worden.

Orpheus instituut

Het instituut werd opgericht in 1996 in Gent voor artistiek onderzoek naar de processen van het 'muziek maken'. In 2006 werd de eigenlijke onderzoeksdienst ORCIM opgericht. De convenant met de instelling moet einde 2021, na evaluatie, vernieuwd worden.

Onderzoek voor toonaangevende business schools in Vlaanderen

Inhoudelijk structurelement 'post initieel onderwijs'

We bouwen de excellentiecentra met internationale erkenning in onze Vlaamse business schools AMS (Antwerp Management School) en Vlerick Business School uit. We voorzien steun voor hun wetenschappelijk onderzoek. We evalueren de uitvoering van de convenanten van deze centra en versterken de relevantie voor het Vlaams economisch beleid.

VIII. BELEIDSVELD INNOVATIE

Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing

Inhoudelijk structurelement 'brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek'

Duurzame groei van de Strategische Onderzoekscentra verzekeren

We zetten de ingeslagen weg verder, maar maken ook werk van een duurzaam financieringsmodel voor onze vier strategische onderzoekscentra (VITO, Imec, VIB en Flanders' Make) om hun lange termijn-groei te verzekeren, onder meer via een toegang tot het Flanders Future Techfund. We sporen hen aan om de verbindende rol die ze opnemen tussen het onderzoek en het Vlaamse economische en maatschappelijke weefsel te versterken.

We onderzoeken of intersoc-initiatieven zoals NeuroElectronics Research Flanders (NERF) en Energyville navolging verdienen. We toetsen de haalbaarheid van een intersoc-werking rond digitale-toepassingen en nieuwe productietechnieken gericht op de grote arbeidsmarktuiddagingen. We willen inzetten op onderzoek om meer mensen via technologische ondersteuning, zoals via cobots, te activeren en duurzaam een het werk te houden.

Voor de aansturing van de SOC's hanteren we relevante impactindicatoren. We gaan intensief samenwerken met de SOC's en FIT om de bijdrage van de SOC's aan de internationale uitstraling van Vlaanderen te ontwikkelen. We zetten tijdig de nodige stappen om de meerjarige convenants te evalueren en te vernieuwen.

VITO

De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) is actief op het vlak van cleantech en duurzame ontwikkeling met focus op enkele prioritaire onderzoeksdomeinen zoals duurzame chemie, duurzame energie, duurzaam landgebruik en duurzaam materialenbeheer. VITO heeft strategische samenwerkingen met binnen- en buitenlandse partners. VITO voert eveneens een aantal beleidsondersteunende taken uit voor de Vlaamse overheid, de zogenaamde referentietaken.

Imec

Het Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum (imec) is het grootste Europese onderzoekscentrum op het gebied van nano-elektronica, nanotechnologie, ontwerpmethodes en technologieën voor ICT-systemen. Naast Vlaanderen heeft imec vestigingen in Nederland, Taiwan, de Verenigde Staten, China, India en Japan. Door de fusie met iMinds in 2016 werd de hardware kennis van imec aangevuld met een solide expertise in software. De jaarlijkse omzet groeide de laatste jaren tot 583 miljoen euro (2018).

VIB

Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie is het onafhankelijk interuniversitair onderzoeksinstituut dat baanbrekend strategisch basisonderzoek verricht rond mens en gezondheid, landbouw en milieu en biotech basics. Met behulp van gentechnologisch onderzoek in verschillende domeinen van de levenswetenschappen wordt vernieuwende basiskennis verworven. De resultaten van het wetenschappelijk onderzoek van VIB worden toegepast in de geneeskunde, de landbouw en de industrie.

Flanders' Make

Vanuit de uitdagingen van een digitale wereldwijde economie, blijven we de maakindustrie in Vlaanderen met topresearch ondersteunen. We operationaliseren de derde vestiging van Flanders' Make in Kortrijk als volwaardige site voor baanbrekend onderzoek, naast de bestaande sites te Leuven en Lommel.

Flanders' Make steunt de Vlaamse (maak)industrie in haar digitale transitie naar Industrie 4.0 en speelt daarbij in op de grote markttrends zoals geconnecteerde productiesystemen en duurzame productie die de mens centraal stelt. Op die manier wil Flanders' Make zowel de verankering in Vlaanderen als de internationale concurrentiepositie van de Vlaamse (maak)industrie versterken.

Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's) en andere initiatieven

We maken een strategische analyse over een optimale inpassing van de Vlaamse wetenschappelijke instellingen (VWI's) en sectorale innovatie-initiatieven of collectieve centra in het Vlaamse innovatie-ecosysteem.

Voor de VWI's, zoals ILVO of INBO nemen we maatregelen om de toegang tot het instrumentarium te verbeteren. Hiertoe zullen we onder meer de criteria voor de erkenning van de VWI's opnemen in het W&I-decreet en op die manier hun taken en opvolging binnen de onderzoeksagenda verankeren. Vanuit de focus die we leggen op kruisbestuiving en een gebundelde onderzoeksagenda volgt het Instituut voor Landbouw, Visserij en Voedingsonderzoek (ILVO) de reorganisatie van de beleidsdomeinen LV, EWI en WSE.

We bekijken ook de inpassing van sectorale innovatie-initiatieven of collectieve centra in het Vlaamse innovatie-ecosysteem. We onderzoeken in het bijzonder hoe we de afstemming met het clusterbeleid kunnen optimaliseren.

Vlaanderen verzekert het onderzoeksgedeelte van het MYRRHA-project (Multi-purpose hYbrid Research Reactor for High-tech Applications) van voldoende steun om toepassingen en valorisatie van het onderzoek te versnellen.

Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact*Inhoudelijk structurelement 'valorisatie onderzoeksresultaten'*

Bij de volgende hernieuwing van de aansturingsovereenkomsten i.v.m. onderzoek met universiteiten en hogescholen, SOC's, speerpuntclusters en andere betoelaagde actoren, hanteren we impactindicatoren die over het geheel consistent zijn met de uitbouw van het Vlaamse innovatie-ecosysteem.

Vernieuwend omgaan met valorisatie van kennis

We schakelen een versnelling hoger in het toegankelijk maken van kennis van universiteiten, hogescholen, strategische onderzoekscentra en de wetenschappelijke instellingen, in het bijzonder voor kleinere bedrijven. We organiseren een dialoog tussen de bedrijfswereld en de kennisinstellingen om na te gaan hoe we een vorm van vraaggedreven ('Flipped') 'Technology Transfer' kunnen uittesten, waarbij de vraag kan vertrekken vanuit ambitieuze ondernemers, vanuit de markt en/of vanuit maatschappelijke noden.

Onderzoek in hogescholen en kennisverspreiding

We evalueren de middelen voor het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO) en de bijhorende investeringen met het oog op het verhogen van de impact. We zorgen voor bijkomende middelen voor kwaliteits- en impactvol onderzoek aan hogescholen.

Om de valorisatie van kennis van de hogescholen naar de kmo's uit te bouwen krijgen de hogescholen steun voor het ontwikkelen van een kennisdiffusie-instrument. Het project 'Blikopener' wordt vanuit samenwerking tussen de hogescholen, een volwaardige kennis- en technologietransfer service op maat van de kmo's en maatschappelijke actoren.

Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding

Inhoudelijk structurelement 'versterken van de innovatiekracht van ondernemingen'

Stimuleren van samenwerking tussen onderzoekers en bedrijven

Met de Baekeland- en Innovatiemandaten willen we individuele onderzoekers de kans bieden een doctoraats- of postdoctoraal onderzoek uit te voeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, eventueel met het oog op het oprichten van een spin off. Om de samenwerking tussen onderzoekers en bedrijven te versterken zullen we de onderzoekers en de bedrijven nog meer vertrouwd maken met deze mandaten, het bereik verruimen met een groeipad. We onderzoeken daarom ook aangepaste formules die het gebruik van dit instrument door kleine bedrijven moet faciliteren.

Steun voor innoverende ondernemingen

We stimuleren ondernemingen in Vlaanderen om te innoveren via ontwikkelings- en onderzoeksprojecten. Dit is een kerntaak van het VLAIO waarvoor ook bijzonder substantiële budgetten worden uitgetrokken. Innoveren is immers één van de manieren om de productiviteit van onze ondernemingen te versterken en duurzame groei en jobcreatie te verzekeren. Met onderzoeksprojecten ondersteunen we projecten gericht op kennisverwerving met het oog op innovatie. In ontwikkelingsprojecten ligt de focus op de ontwikkeling van een beduidende vernieuwing die op eerder korte termijn een impact heeft op de prestaties van het bedrijf.

We zullen bij het promoten van de instrumenten meer inzetten op bedrijven die er momenteel nog geen gebruik van maken. In het bijzonder doen we inspanningen om eventuele drempels, in het bijzonder voor kleine bedrijven, weg te werken en de beoordelingsprocessen nog meer op maat van kleine bedrijven in te richten. We bekijken hoe we kleine bedrijven kunnen stimuleren de eerste stappen te zetten inzake bedrijfsinterne O&O.

We herbekijken de 'valorisatie-eisen' die gesteld worden aan gesteunde projecten en vertrekken hieromtrent vanuit een ruimere visie op positieve return voor Vlaanderen die we systematisch zullen monitoren. We beogen additionaliteit van de steun, maar we zetten ook in op verankering via innovatie ecosystemen.

Via de ontwikkelingsprojecten ondersteunen we ook de latere fasen van het innovatietraject (hogere TRL's – Technology Readiness Levels). We werken nu ook een kader voor de ondersteuning van piloot- en demonstratieplants. We onderzoeken of we bij regionale investeringen hiervoor gebruik kunnen maken van Europese EFRO-middelen.

Samenwerking in clusters

Met het clusterbeleid willen we onbenut economisch potentieel ontsluiten en een competitiviteitsverhoging realiseren bij Vlaamse ondernemingen en zo ook bijdragen aan het versterken van de productiviteitsgroei in Vlaanderen. Het clusterbeleid is gericht op duurzame samenwerkingsverbanden tussen Vlaamse ondernemingen. Het zwaartepunt van het Vlaams clusterbeleid ligt bij een beperkt aantal grootschalige en ambitieuze speerpuntclusters.

Catalisti

Catalisti heeft als missie om de chemie- en kunststofsector in Vlaanderen te verankeren, nog innovatiever te maken, de competitiviteit te versterken en hun internationale bereik te vergroten.

Strategisch Initiatief Materialen (SIM)

SIM heeft als missie bij te dragen tot de competitieve positie van de materiaalindustrie in Vlaanderen.

Vlaams Innovatieplatform Logistiek (VIL)

VIL heeft als missie om Vlaamse bedrijven aan te sporen om actief deel te nemen aan innovatieve projecten als belangrijke hefboom voor logistieke innovaties in het bedrijfsleven.

Flux50

De missie van de Vlaamse energiecluster FLUX50 bestaat er in om van Vlaanderen een slimme energieregio te maken.

Flanders' FOOD

Flanders' FOOD versterkt de innovatieslagkracht van de Vlaamse agro-voedingsindustrie. Samenwerking tussen verschillende actoren (bedrijven, kennisinstellingen en overheidsdiensten) in het agro-voedingssysteem staat daarbij centraal.

De Blauwe Cluster

De Blauwe Cluster (DBC) ondersteunt Vlaamse bedrijven bij het opzetten van partnerschappen voor de bevordering van economische activiteiten op zee. Deze cluster faciliteert het innovatieproces doorheen de volledige keten. DBC is actief in kustbescherming en minerale rijkdommen; hernieuwbare energie en zoetwaterproductie; maritieme verbinding; duurzame zeevoeding en mariene biotechnologie; blauw toerisme; oceaانvervuiling en afvaloplossingen.

Het clusterbeleid en de werking van de zes speerpuntclusters moet het uithangbord van het industrieel innovatiebeleid zijn. We stemmen de clusters goed af met de werking van de strategische onderzoekscentra en de andere actoren in het innovatielandschap. We zullen het clusterbeleid onder de loep nemen om het de komende jaren te optimaliseren. We toetsen ook welke rol clusters kunnen spelen in een beleid van regionale slimme specialisatie.

We verscherpen de doelstellingen in termen van impact met bijzondere aandacht voor internationalisatie en betrokkenheid van kleine ondernemingen. We zullen de speerpuntclusters aanzetten tot en ondersteunen bij hun inspanningen om te internationaliseren, bijvoorbeeld in Europees gerichte initiatieven zoals Vanguard. Daarnaast worden, in samenwerking met FIT, initiatieven opgezet om de speerpuntclusters te positioneren bij acties om Vlaanderen wereldwijd te promoten als innovatieve topregio en vestigingslocatie.

We evalueren het succes van het IBN-programma. Opgestarte Innovatieve Bedrijfsnetwerken kunnen enkel worden verdergezet zonder overheidsfinanciering.

Gepersonaliseerde geneeskunde

We evalueren de haalbaarheid van een speerpuntcluster in het domein van gepersonaliseerde geneeskunde. Hierbij neemt VLAIO een coördinerende rol op en wordt er samengewerkt met het innovatief bedrijfsnetwerk Flanders.Health.

De implementatie van gepersonaliseerde geneeskunde betekent een belangrijke transitie voor de gezondheidszorg. De toepassingen die mogelijk gemaakt worden door nieuwe inzichten door moleculaire en genomische technieken en door de convergentie van biotech en nanotech volgen elkaar versneld op. Toonaangevende bedrijven en de sterke expertise in de academische en klinische wereld leveren Vlaanderen een zeer goede uitgangspositie.

Flanders care 4.0

We ondersteunen een ondernemerscultuur op maat van de zorgsector, zodat we maatschappelijke uitdagingen waar zinvol kunnen omvormen tot economische opportuniteiten met voldoende oog voor het sociale kader. Via transversale samenwerking tussen zorg en industrie, en ingebed in een duurzame toekomststrategie, faciliteert Flanders' Care 4.0 de ontwikkeling van samenwerkings- en businessmodellen waarbij de finaliteit van de innovatie-inspanningen ligt in het creëren van economische en maatschappelijke meerwaarde. Hiertoe evalueren we de werking en doelstellingen van Flanders Care, en leggen meer nadruk op de opportuniteiten in de verbetering van de zorg.

In samenspraak met de minister van Welzijn komen we tot een bundeling van een budgettaire inbreng van de beleidsdomeinen EWI en WVG voor innovatie in de zorg om een actieplan Flanders' Care uit te voeren.

We focussen op nieuwe samenwerkingsmodellen tussen zorg en industrie, een veilige en accurate elektronische gegevensdeling, de toepassing van big data, artificiële intelligentie, innovatieve behandelingen, nieuwe zorgorganisatie en ethische uitdagingen van zorginnovatie.

We zorgen voor een gemakkelijke toegang voor onze ondernemingen om innovatieve zorgconcepten daadwerkelijk te demonstreren in real life omgevingen. We maken hierbij o.a. gebruik van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten en we voorzien daarbij regelluwe zones om innovaties uit te testen. Proefprojecten die de overheid lanceert, kunnen na afloop bij positieve evaluatie in het reguliere financieringskader worden opgenomen en bij negatieve evaluatie stopgezet.

Kennisverspreiding aan ruimere groepen van ondernemingen en organisaties

We steunen de kennisverspreiding naar minder onderzoeksintensieve kmo's. Innovatie mag zich immers niet beperken tot een kleine groep O&O-actieve ondernemingen, maar moet ook een ruimere groep van kleinere ondernemingen in staat stellen een stap vooruit te zetten.

Naast de structurele partnerschappen 'innovatieversnelling' (onderdeel van de aanbesteding ondernemerschap) om al bewezen technologische innovaties zo snel mogelijk te laten adopteren door het brede bedrijfsleven, richten we ons met projecten 'Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding' (COOCK) op het vertalen van onderzoeksresultaten naar concrete toepassingen en de implementatie van ontwikkelde oplossingen in bedrijven. Zo versnellen we de introductie van nieuwe technologie en kennis in ondernemingen.

Met TETRA-projecten zullen we beschikbare kennis uit praktijkgericht onderzoek bij Vlaamse hogescholen en Vlaamse universiteiten vertalen naar bruikbare innovatieve concepten of prototypes die nieuwe marktopportunities bieden aan ondernemingen of social profit

organisaties. Zowel TETRA als COOCK zullen we gericht inzetten voor een aantal beleidsprioriteiten zoals artificiële intelligentie, cybersecurity, arbeidsmarktuiddagingen of klimaat. We zullen waar nodig deze instrumenten optimaliseren.

We ondersteunen met de landbouwtrajecten innovatieve projecten gericht op de transformatieve innovatie binnen de land- en tuinbouwsector. We evalueren met de sector en het ILVO of dit instrument sterker ingezet kan worden voor de maatschappelijke uitdagingen die zich stellen inzake innovatieve, milieu- en klimaatvriendelijke economische productie.

IX. BELEIDSVELD WETENSCHAPSCOMMUNICATIE: HET STIMULEREN VAN DE INNOVATIE- EN ONDERNEMERSCULTUUR

Passie voor wetenschap en techniek aanwakkeren

Inhoudelijk structurelement 'wetenschapspopularisering en -communicatie'

We willen de Vlaming warm maken voor wetenschap en innovatie en voor ondernemerschap. Daarom plannen we initiatieven op het vlak van beeldvorming rond ondernemers, technologie en wetenschappers. We werken in het onderwijs aan een ondernemende attitude en maken jongeren warm voor technologie en innovatie. We steunen wetenschappelijke onderzoek dat burgers betreft en we bekijken hoe we het potentieel van technologische innovaties en wetenschappelijk onderzoek bekend kunnen maken bij de brede bevolking. Het doel is meer draagvlak te creëren en zoveel mogelijk mensen te verleiden om zelf te ondernemen en innovatief te zijn.

Wetenschapscommunicatie heeft ook een bredere maatschappelijke impact. Door via communicatie het vertrouwen in wetenschap te verhogen, creëren we vruchtbare grond voor de introductie van innovatieve oplossingen voor een breed scala aan maatschappelijke uitdagingen. We stimuleren wetenschappers om op transparante en heldere wijze te communiceren over hun domein. Door in gesprek te gaan met het brede publiek etaleren we de kansen die wetenschappelijke evoluties met zich mee brengen.

De creativiteit en spitsvondigheid van onze ondernemingen en wetenschappers kan bij de Vlamingen angst wegnemen en het vertrouwen in een duurzame en positieve toekomst bewerkstelligen. Of zoals Marie Skłodowska Curie het kernachtig uitdrukte: "Niets in het leven hoeft gevreesd te worden. Het hoeft alleen begrepen te worden."

Het is duidelijk dat wetenschapscommunicatie en het sensibiliseren voor een ondernemende en innoverende cultuur sterk aan belang wint bij de uitbouw van een quadruple helix en missiegericht innovatiebeleid. Het goed betrekken van burgers en het maatschappelijke middenveld wordt een volwaardige pijler in het ecosysteem voor wetenschap en innovatie in Vlaanderen. Over het optimaal betrekken van burgers, middenveld, maar ook kleine bedrijven vragen we een advies aan VARIO en starten we een dialoog op om te komen tot een gedragen visie op een structurele aanpak.

STEM-actieplan 2020-2030

We schrijven een nieuw ambitieus STEM-actieplan 2020-2030 over de beleidsdomeinen heen. Zowel de noden van het onderwijs als van bedrijven en kennisinstellingen worden meegenomen. We vertrekken van het advies van het STEM-platform en zullen de opdracht en de samenstelling van dit platform hernieuwen. Een stakeholderbevraging biedt aanvullende informatie. In het nieuwe STEM-actieplan zoeken we ook aansluiting bij de uitdagingen die voortvloeien uit de digitalisering van de samenleving, in het bijzonder met AI en CS, maar hebben we voldoende aandacht voor technische beroepen en TSO- en BSO-opleidingen.

We houden rekening met de bekommernissen van jongeren en verbinden STEM uitdrukkelijk met het aanpakken van grote maatschappelijke vraagstukken. De uitwerking en uitrol van het actieplan zal beleidsdomeinoverschrijdend gebeuren in goede samenwerking tussen de minister van EWl, bevoegd voor STEM, de minister van Onderwijs en de minister van Jeugd en Media.

De beleidsdomeinen EWI en Onderwijs zullen afstemmen om hun specifieke STEM-budgetten te richten op de doelstellingen van het STEM-actieplan. Ook de sectoren en de actoren binnen de wetenschapscommunicatie responsabiliseren we om bij te dragen aan de doelstellingen van het STEM-actieplan.

VLAIO werkt als STEM-regisseur prioritair aan het connecteren van de verschillende beleidsdomeinen en de verschillende stakeholders in het veld. Dit om de grote diversiteit aan activiteiten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen en de impact te vergroten.

Een STEM-academie in elke gemeente

We investeren in activiteiten buiten het schoolcurriculum om kinderen en jongeren in contact te brengen met STEM. Voor de uitrol van deze activiteiten wordt actief ingezet op het betrekken van het bedrijfsleven en de lokale besturen. De prioriteit ligt op een volwaardig aanbod overal in Vlaanderen voor jongeren tussen 8 à 14 jaar. Naast op techniek en wetenschap ligt de inhoudelijke klemtoon ook op digitale competenties en coderen. We bekijken hoe we ook de gemeenten sterker kunnen stimuleren om een kwaliteitsvol aanbod te voorzien.

Wetenschapscommunicatie en betrokkenheid van burgers

Wetenschapscommunicatie wil de dialoog tussen wetenschappers en het grote publiek stimuleren door hen op een interactieve, eigentijdse en toegankelijke manier te informeren over de voortgang en resultaten van wetenschappelijk onderzoek en technologische innovaties. De ambitie is om uiteindelijk de hele bevolking actief te laten participeren aan wetenschapsbeoefening in de brede zin van het woord. Deze betrokkenheid moet niet enkel de creativiteit en onderzoeksmethodieken versterken, maar ook vertrouwen geven in de mogelijkheden die wetenschappelijke evoluties met zich meebrengen voor het aangaan van vele maatschappelijke uitdagingen.

We zullen de actieve betrokkenheid van burgers bij het wetenschapsgebeuren op 3 manieren versterken:

- (1) door wetenschappers en groot publiek op allerlei fora met elkaar in contact te brengen en hierbij ook de ethische aspecten van wetenschapsbeoefening niet uit de weg te gaan: wetenschapsfestivals, wetenschapscafés en initiatieven zoals de ‘Dag van de Wetenschap’;
- (2) door meer wetenschappen en onderzoekers in de media te brengen vanuit de expertise van de wetenschapsjournalistiek in samenwerking met de kennisinstellingen en de partners van het wetenschapscommunicatiebeleid;
- (3) door regelmatig oproepen te voorzien voor Citizen Science projecten in samenwerking met het kenniscentrum voor burgerwetenschap Scivil.

We implementeren de vernieuwing van de tentoonstelling en de exhibits bij Technopolis en stimuleren FTI om het doe-centrum uit te bouwen als toonaangevende ontmoetingsplaats voor jongeren, wetenschappers en innovatieve bedrijven.

We zetten een tweejaarlijks technologiefestival in de steigers. We evalueren het event van 2018 en werken een toekomstgericht concept uit waarbij we kennisinstellingen, ondernemingen, maar ook jongeren en de media betrekken. We ambiëren een vernieuwend event waarbij we met ons technologisch kunnen willen inspelen op de leefwereld van jongvolwassenen. Tegelijk moet het festival een periodiek momentum bieden om Vlaamse topkennis, technologie en innovatief ondernemerschap te tonen aan een internationaal publiek van professionals.

We bekijken ook nieuwe aanpakken waarbij we zandbakomgevingen creëren door infrastructuur of data van kennisinstellingen en bedrijven open te stellen. Dit moet ondernemende burgers en kleine bedrijven de mogelijkheid bieden om zelf nieuwe oplossingen te ontwikkelen en te testen.

We stimuleren populariserende wetenschapscommunicatie naar brede groepen in de samenleving in al onze steuntoekenningen voor wetenschappelijk onderzoek. Het programma Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO) moet jonge onderzoekers ook ondersteunen in hun communicatievaardigheden naar de burger. Ook het FWO zal met verschillende initiatieven bijdragen aan deze doelstelling.

Werken aan bewustmaking en beeldvorming rond ondernemerschap

We zetten in op maatregelen met aangetoonde meerwaarde op positieve beeldvorming rond ondernemers en ondernemerschap en de ontwikkeling van ondernemerscompetenties, zodat ambitieus ondernemerschap en innovatie meer en meer de maatschappelijke grondstroom worden in Vlaanderen.

We willen immers iedereen in Vlaanderen die dit wenst aanmoedigen om ondernemer te zijn in zijn of haar job en we stimuleren ondernemerschap in alle geledingen van de maatschappij: bij de overheid, in de welzijnssector, in het onderwijs, de culturele wereld, bij jongeren en volwassenen. We besteden de nodige aandacht aan het risico van mislukken en de perceptie hiervan. Ons uitgangspunt: falen is geen schande, maar een leermoment.

Ondernemende jeugd

Een gezonde ondernemerschapscultuur in Vlaanderen levert de voedingsbodem voor creatieve ondernemers die door innovatie de nodige groei kunnen realiseren. Ondernemerschap wordt doorgaans enkel geassocieerd met het opstarten en leiden van een bedrijf, maar het is veel meer dan dat. Ondernemerschap - het vermogen om waarde te creëren door ideeën om te kunnen zetten in acties - is volgens de Europese Commissie één van de sleutelcompetenties voor de toekomst. We dragen hieraan bij door het stimuleren en faciliteren van ondernemend denken en handelen bij een zo breed mogelijke groep van jongeren en dit zowel binnen als buiten het onderwijs.

Samen met de stakeholder uit het onderwijsveld stellen we een lange termijn strategisch plan op om ondernemerszin en ondernemerschapsonderwijs zo goed mogelijk te stimuleren. Via performante partnerschappen spelen we in op behoeften van leerkrachten en docenten. We ondersteunen studenten om zin voor ondernemer te concretiseren en te ervaren door b.v. de actieve promotie van en de goede omkadering voor het statuut van student-ondernemer. Ondernemen moet voor studenten even natuurlijk worden als een studentenjob of vakantiewerk.

Door de recente integratie van ondernemingszin in de eindtermen van het secundair onderwijs en de opname in de Codex Hoger Onderwijs van 'ondernemend handelen' en de 'mogelijke carrièrekeuze om ondernemer te worden voor alle studenten', zal de vraag naar een gerichte ondersteuning van onderwijsprofessionals toenemen. We evalueren daarom de bestaande structurele partnerschappen met Vlajo, de Unizo Stichting Onderwijs & Ondernemen en My Machine, als voorbereiding op een hernieuwing.

In overleg met de hoger onderwijsinstellingen actualiseren we de aanpak voor de ecosystemen voor jong ondernemerschap in studentensteden. We gaan ook de dialoog aan

met de jongerenorganisaties over de mogelijke evolutie van de jongerencoöperatie Haven. We geven aandacht aan de ontwikkeling van ondernemende competenties bij jongeren die kwetsbaarder zijn en verder af staan van de arbeidsmarkt of het zelfstandig ondernemen.

Schools of the future

Zoals beslist in het kader van de beleidsagenda's artificiële intelligentie en cybersecurity, zetten we stappen voor de invulling van de ondersteuning van het concept 'Schools of the Future' en de digitalisering van de organisatie en leerprocessen in scholen. We doen dit met betrokkenheid van de technologische industrie en de VLOR. Doelstelling is een hypermoderne digitale school met een innovatieve arbeidsorganisatie, waar de leerlingen op gedreven wijze digitale en andere toekomstgerichte competenties verwerven, in lijn met de noden van de arbeidsmarkt en de 21ste eeuwse vaardigheden. Op korte termijn zal een proefproject gelanceerd worden in een aantal scholen dat, na evaluatie, mogelijk kan opgeschaald worden.

X. OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers

Digitaal Eerst met minder administratieve lasten

Het beleidsdomein EWI werkt actief mee aan het verminderen van de administratieve lasten voor bedrijven en onderzoeksinstituten. Wanneer een administratieve last wordt ingevoerd, moeten er ook lasten worden afgeschaft met het oog op een globale administratieve lastenverlaging.

Onder het motto 'Digitaal Eerst' zetten we in op de vereenvoudiging en digitalisering van de toegang tot de dienst- en steunverlening. Daartoe wordt onder andere het digitaal loket gericht op ondernemingen uitgebouwd. VLAIO treedt op als centraal aanspreekpunt van de Vlaamse overheid voor ondernemers en beheert een e-loket waarop alle overheidsagentschappen aansluiten die dienstverlening aan ondernemers aanbieden. Het e-loket wordt de unieke toegangspoort tot, en het opvolgsysteem van, de Vlaamse dienstverlening en ondersteuning aan ondernemers. We hanteren hierbij het principe van 'éénmalige aanmelding' en zullen waar zinvol ook de nodige stappen zetten naar de automatisering van de dienst- en steunverlening. We brengen hiertoe een versterkte samenwerking tussen de verschillende agentschappen en departementen van de Vlaamse overheid tot stand en staan ook open voor interbestuurlijke samenwerking.

We maken van VLAIO ook een data-gedreven agentschap dat systematisch data verzamelt uit het hele partnernetwerk, hierop analyses maakt en de inzichten terug aan het partnernetwerk aanreikt. We gebruiken big-data analyse om Vlaamse ondernemingen proactief toe te leiden naar concrete partners.

Laagdrempelig aanspreekpunt voor ondernemingen

We willen de toegang tot de steun- en dienstverlening van de Vlaamse overheid voor bedrijven zo eenvoudig mogelijk organiseren. Daarom neemt het VLAIO in samenwerking met partners en andere overheden de rol op van geïntegreerde frontoffice voor ondernemersvragen aan de overheid en voor specifieke vragen over het overheidsinstrumentarium. De medewerkers van het Contact Center van het agentschap vormen samen met Team Bedrijfstrajecten vzw de kern van de frontoffice en bieden antwoorden op vragen, oriënteren ondernemers en zorgen voor toeleiding. De frontoffice werkt volgens de principes van de businesscase gerichte benadering. Deze aanpak plaatst de ondernemer centraal en vertaalt zijn concrete behoeften naar producten en diensten op maat.

We optimaliseren de samenwerking met FIT binnen de frontoffice en sluiten een samenwerkingsprotocol voor de afstemming met en ondersteuning van internationaal ondernemen, in het bijzonder wat betreft de technologieattachés en de internationalisering van de clusters. Aanvullend op het bestaande acquisitiebeleid zullen FIT, VLAIO en het departement WSE samenwerken om een sterk acquisitiebeleid te installeren gericht op het aantrekken van ambitieuze startups en scale-ups naar Vlaanderen.

We stimuleren de organisatiecultuur binnen VLAIO zodat iedere dienstverlening vertrekt vanuit vertrouwen in de ondernemer. Het ondersteuningsinstrumentarium wordt naar de

geest en zonder rigiditeit ingezet. Ondernemerschap, onzekerheid en het nemen van risico worden niet afgestraft in het evaluatieproces.

Bij de partners het VLAIO-netwerk kan een ondernemer eender waar in Vlaanderen aankloppen met zijn vraag, om vervolgens op een correcte manier doorheen het beschikbare aanbod van ondersteuning begeleid te worden (no single door, no wrong door).

Ten slotte zorgen we ervoor dat het opstarten van een onderneming zo eenvoudig mogelijk is in Vlaanderen. We volgen de vereenvoudiging van de toegang tot het beroep op en bekijken de impact samen met de betrokken sectoren. We sluiten een samenwerkingsovereenkomst af met de andere gewesten in België voor ondernemingen die daar een bijkomende vestiging willen openen.

Fusie van entiteiten.

De beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, Werk en Sociale Economie en Landbouw en Visserij worden samengevoegd tot één economische cluster. De departementen EWI en WSE worden daarbij samengevoegd, het departement L&V wordt een agentschap. Vanuit de focus die de Vlaamse Regering wil leggen op innovatie en met het oog op kruisbestuiving en een gebundelde onderzoeksagenda worden volgende bestaande wetenschappelijke instellingen ondergebracht binnen het beleidsveld Innovatie: ILVO, Plantentuin Meise, VITO.

Helpen intellectuele eigendom beschermen

Vlaamse bedrijven moeten vaker het initiatief nemen om kennis, merken of ontwerpen aan te melden en te beschermen. Daarom voeren we onderzoek naar de beste kaders voor het beheer van intellectuele eigendom in brede zin. Dit in functie van het optimale gebruik van intellectuele eigendom door de actoren (kennisinstellingen en ondernemingen) in hun onderlinge samenwerking en hun internationale positionering. We promoten deze modellen actief in het ecosysteem en zorgen voor voldoende vertrouwddheid bij kmo's om met de diverse vormen van IP om te gaan.

Programma Innovatieve Overheidsopdrachten en kopen bij start-ups

Met PIO en het programma 'kopen bij start-ups' bouwen we aan een innovatiecultuur bij de inkopers van de overheid, zodat we de koopkracht van de Vlaamse overheid gebruiken om innovaties te bevorderen en de eigen dienstverlening te verbeteren. Innovatieve oplossingen overwegen, ontwikkelen en aankopen moet meer en meer een evidentie worden in alle beleidsdomeinen. Zo geven we ook starters en kmo's meer kansen om opdrachten binnen te halen en de Vlaamse overheid als referentieklient te kunnen vermelden. We respecteren hierbij uiteraard de concurrentieregels.

Het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO) wil de koopkracht van de overheid meer strategisch inzetten voor innovatie. We evalueren de huidige aanpak van PIO, ook in het licht van een betere aansluiting op een beleidsdomeinoverstijgend innovatiebeleid om de gewenste maatschappelijke transitie te helpen realiseren zoals in zorg en gezondheid, arbeid, mobiliteit, energie of vorming.

FRIS-platform (Flanders Research Information Space)

Het FRIS is het digitaal platform waar alle informatie over publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen wordt verzameld. Het platform is geïntegreerd met de systemen van 14 onderzoeksinstituten en bevat informatie over 80.000 onderzoekers, 36.000 onderzoeksprojecten en 400.000 wetenschappelijke publicaties. Alle informatie wordt als Open Data ter beschikking gesteld.

Het platform en het portaal moet het mogelijk maken dat onderzoekers, kennisinstellingen en ondernemingen via FRIS snel de juiste experts kunnen vinden en interdisciplinair onderzoek wordt gefaciliteerd. We overleggen om FRIS in te zetten ten behoeve van andere onderzoeksactoren in Vlaanderen die publiek gefinancierd onderzoek verrichten zoals de Strategische Onderzoekscentra, de hogescholen en ook de agentschappen die onderzoek in Vlaanderen financieren (FWO-Vlaanderen, VLAIO).

FRIS moet ook een rol kunnen spelen in de rapportering van onderzoeksactoren naar de overheid en zo bijdragen aan administratieve vereenvoudiging en de eenmalige bevraging van gegevens. In dat licht evalueren we de meerwaarde van bepaalde rapporteringsverplichtingen naar FRIS in het kader van BOF, IOF en de convenants met instellingen.

Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid

Het is onze ambitie dat Vlaanderen een onbetwiste referentie wordt in het Europa van de jaren twintig van deze eeuw. Zowel economisch als maatschappelijk richten we onze blik op het buitenland en in het bijzonder naar (regio's en landen in) het noorden.

Het Vlaams innovatie-ecosysteem werkt aan antwoorden op vele maatschappelijke en economische uitdagingen van vandaag en morgen. Als we dit systeem willen laten excelleren moeten we de confrontatie durven aangaan met modellen in het Waals Gewest, Noord-Frankrijk, Nederland, de Scandinavische landen en de Baltische staten. Daarom dat we ons ook periodiek willen benchmarken met relevante innovatieve toplanden en -regio's.

We werken een inhoudelijke agenda uit voor de planning en organisatie van verscheidene ontmoetingen met collega's buitenlandse beleidsverantwoordelijken. Wederzijds leren is een methode om nieuwe inzichten te delen en om resultaten te boeken. In de agenda hiervoor zullen we zoveel mogelijk de thema's werk, economie, wetenschap, innovatie en landbouw op elkaar laten aansluiten.

Opvolgen en beïnvloeden van Europees beleid

Economie, Wetenschap en Innovatie zijn één voor één beleidsvelden met een belangrijke Europese component.

We hanteren een strategische en proactieve aanpak ten aanzien van de Europese Unie via een co-creatief proces. Op basis van een consultatie van de stakeholders (zoals d.m.v. het Vlaams Europaplatform van het departement EWI), identificeren we vanuit offensieve belangen de concrete initiatieven die we van Europa verwachten. We beïnvloeden in een zo vroeg mogelijke fase het beleid van de Europese Commissie op het gebied van onderzoek, innovatie, regionale ontwikkeling, industrie en interne markt (incl. digitale interne markt). We wegen op de vormgeving, de omvang en de implementatie van Europese steunprogramma's binnen het Europese budget.

De beïnvloeding van het EU-beleid operationaliseren we via twee sporen. We houden contact met vertegenwoordigers die verantwoordelijk zijn voor de domeinen onderzoek en industrie binnen de andere Belgische overheden. Tegelijk staan we in permanent contact met de verantwoordelijken binnen de Europese instellingen in Brussel. Binnen de afspraken van het Samenwerkingsakkoord inzake de EU en conform de geldende toerbeurtregeling zullen we Vlaanderen en België vertegenwoordigen in de Raad van Ministers van de Europese Unie (Raad Concurrentievermogen). Ter voorbereiding van het Belgisch Voorzitterschap van de

Raad van de Europese Unie, in de eerste jaarthelft van 2024, versterken we tijdig onze capaciteit. Daarbij ambiëren we een zo sterk mogelijke rol, waarbij Vlaanderen mee het Voorzitterschap in de Raad waarneemt voor de domeinen Industrie & Onderzoek.

We zullen ook de nodige aandacht besteden aan belangrijke initiatieven met potentieel significante invloed op de competitiviteit van de Vlaamse economie, die in andere Raadsformaties zoals Leefmilieu, Telecommunicatie, Handel en Energie behandeld worden.

Ook de ontwikkelingen binnen het Europees Parlement in dossiers die relevant zijn voor de Vlaamse economie en onderzoekswereld volgen we op en we leggen actief contacten om Vlaamse standpunten kenbaar te maken. Hetzelfde geldt voor initiatieven van de OESO, de G7 en de G20.

Meer ondernemers en onderzoekers in EU-programma's

We ondersteunen Vlaamse ondernemingen en onderzoekers om zoveel als mogelijk in te spelen op Europese programma's voor regionale ontwikkeling, interregionale samenwerking en onderzoek en innovatie. We informeren hen over de vele opportuniteiten inzake Europese financiering, ook voor kmo's. Excellente projecten die wegens grote Europese of internationale concurrentie niet aan bod kunnen komen maar een Excellentiekeur (Seal of Excellence) hebben gekregen, ondersteunen we met Vlaamse middelen of middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, zodat een lage steunkans op Europees niveau niet ontmoedigend werkt.

Specifiek ondersteunen we de Vlaamse ruimtevaartindustrie bij het bekomen van internationale ruimtevaartfinanciering. We spelen ook in op de Europese initiatieven voor defensieonderzoek.

We streven naar het verbeteren van de Europese Onderzoeksruimte (ERA). De ERA roadmap hanteren we als een strategisch instrument om structurele hervormingen in het W&I-landschap door te voeren op de ERA-thema's. We volgen van nabij hoe in het nieuwe kaderprogramma, genaamd Horizon Europe, de duidelijke focus op het oplossen van concrete maatschappelijke uitdagingen (policy led demand), wordt geïmplementeerd. We willen hier lessen uit trekken voor het Vlaamse beleidskader en we nemen het initiatief voor een goede beleidsdomeinoverstijgende afstemming.

Nog meer dan vandaag zetten we in op excellente samenwerkingsverbanden en uitwisselingsprogramma's met de beste onderzoeksinstellingen uit Europa en de wereld. We ondersteunen de deelname van onze kennisinstellingen aan internationale programma's, zoals de Europese Universiteiten en de participatie aan internationale onderzoeksinfrastructuren.

National Contact Point Flanders – Enterprise Europe Network

Het FWO en VLAIO nemen de taak als National Contact Point (NCP) voor Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstellingen gezamenlijk op. We evalueren de werking van het National Contact Point Flanders met het oog op een versterking.

Met het Enterprise Europe Network Vlaanderen (EEN), een samenwerking tussen het VLAIO en FIT verstrekken we onder meer informatie omtrent Europese regelgeving en financiering aan kmo's. VLAIO en FIT bereiden de deelname aan het EEN voor de periode na 2022 voor.

Brexit opvangen en de nieuwe relatie met het Verenigd Koninkrijk voorbereiden

De ontwikkelingen rond de Brexit zullen prioritair en proactief worden opgevolgd. Zowel de afwikkeling van de uitstap, als de voorbereiding op een nieuw kader van samenwerking met

het nodige level playing field voor bedrijven en investeringen, hebben nu al een aanzienlijke en toenemende invloed op diverse sectoren in de Vlaamse economie.

We helpen onze bedrijven om zich voor te bereiden op de gevolgen van de Brexit. We voeren het Brexit-actieplan uit en geven via VLAIO invulling aan bijkomende acties (voor sensibilisering, begeleiding, ondersteuning) die worden afgesproken in de Brexit-taskforce, onder coördinatie van het departement Buitenlandse Zaken.

We ijveren in onze contacten met Europese gesprekspartners voor een Brexit-garantiefonds voor de economische transformatie van de door de Brexit meest getroffen streken en sectoren. We bereiden ons voor om een krachtig actieplan uit te tekenen en in gang te zetten.

Bij het uitwerken van een nieuwe regionale steunkaart houden we ook rekening met de streken in Vlaanderen die hard kunnen getroffen worden door een harde of no-deal Brexit. Voor deze streken zullen we aan de Federale regering ook vragen een 'ontwrichte zone' in te stellen en de wetgeving hierover te verlengen na 2020.

We ondersteunen de visie van de VLIR dat bij de vormgeving van het toekomstige partnerschap met het VK, binnen een globaal akkoord EU-UK over de toekomstige relatie, de uitwisseling van studenten en docenten en de onderzoekssamenwerking, zowel bilateraal als binnen grotere EU-projectconsortia, ongehinderd moet kunnen doorgaan.

Samenwerking met Nederland en Noordrijn-Westfalen

De gezamenlijke strategie (met Nederland en Noordrijn-Westfalen) wil een versterkte dynamiek teweegbrengen in de omvorming van de chemische sector in de drie landen naar een duurzame en innovatiegedreven industrie. In de concrete uitvoering ligt de nadruk op de aansturing van de werkgroepen innovatie, energie en logistiek, en van een hernieuwd politiek engagement in de drie landen. Dit moet het draagvlak voor en een betere coherentie in de activiteiten verbeteren.

We actualiseren Vlaams-Nederlandse hightech samenwerkingsagenda van 2016. Naast Interreg wordt ook de mogelijkheid onderzocht om andere Vlaamse beleidsinstrumenten in te zetten. We kijken ook naar de actualisering van de huidige thema's in de agenda. We denken daarbij aan gedeelde economische en maatschappelijke uitdagingen op vlak van klimaat, arbeidsmarkt, zorg of digitalisering.

Screenings- en blokkeringsmechanisme

We staan open voor buitenlandse investeerders, maar zijn niet naïef. In het kader van een economisch veiligheidsbeleid werken we binnen het nieuwe Europese kader aan een transparant screenings- en blokkeringsmechanisme waarmee we buitenlandse investeringen met risico's voor de veiligheid en de openbare orde kunnen evalueren en blokkeren wanneer die evaluatie negatief is. We hebben hierbij bijzondere aandacht voor het beschermen van onze strategische infrastructures zoals havens, luchthavens, elektriciteitsnet, ... We geven EWI en FIT de opdracht dit uit te werken om vervolgens, in een tweede fase, nader af te stemmen met de andere overheden in ons land.

Een beleid gedreven door feiten en cijfers

We baseren ons beleid op empirische evidentie. We benchmarken ons met de relevante Europese topregio's en -landen. We hebben permanente aandacht voor het monitoren,

bewaken en verhogen van de doelmatigheid van ons beleid. We willen immers de impact van het economisch – en innovatiebeleid versterken.

We stellen op basis van de RIS een set van strategische beleidsindicatoren samen waarmee we het realiseren van onze ambities opvolgen, en op basis waarvan we het beleid kunnen sturen, vormgeven en evalueren. We vragen daarvoor een voorzet aan de VARIO, waarna we de planning hiervan afstemmen met de VARIO en de SERV. We voorzien in een transparante rapportering.

We hanteren ook de doelstellingen en indicatoren inzake economie, wetenschap en innovatie die opgenomen zijn in *Vizier 2030 – Een 2030 doelstellingenkader voor Vlaanderen*⁷. De impact van het beleid wetenschapscommunicatie zal periodiek gemeten worden aan de hand van de Wetenschapsbarometer. Voor de opvolging van de vooruitgang inzake STEM hanteren we de aanpak van de STEM-monitor voor onderwijs.

Via een gerichte monitoring volgen we op in welke mate onze beleidsinstrumenten en O&O-investeringen bijdragen aan de maatschappelijke en economische uitdagingen die Vlaanderen wil aanpakken.

Om een top-5 innovatieve kennisregio te worden moeten we de middelen ook op de meest doelmatige wijze blijven inzetten. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle actoren in het Vlaamse ondernemers- en innovatieveld, en vergt een permanent kritische blik naar de inzet van de beschikbare middelen en de manier waarop de actoren hiermee bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen. Dit bereiken we onder meer via uitgaventoetsen en gestandaardiseerde en systemische impactanalyses. We organiseren ook een efficiënte en effectieve controle op de correcte aanwending van de subsidies.

Middelen van minder performante programma's en actoren zullen we heroriënteren en inzetten waar ze een hogere output en meerwaarde realiseren. Bovendien zullen systeemevaluaties worden ingezet om na te gaan in welke mate de programma's, actoren, structuren en instrumenten bijdragen tot het behalen van de doelstellingen op het niveau van het beleidsdomein en op het niveau van de langetermijnstrategie van de Vlaamse Regering.

We bekijken hoe het beleidsdomein EWI kan bijdragen aan strategische toekomstverkenningen in Vlaanderen. De samenwerking tussen de Vlaamse Statistische Autoriteit, ECOOM en het Departement EWI rond de productie van economische en O&O-statistieken wordt waar nodig gestroomlijnd.

Het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM), speelt een cruciale rol voor het ontsluiten van relevantie beleidsdata, methodes en indicatoren voor het wetenschaps- en innovatiebeleid. We blijven deze waardevolle gegevens en inzichten benutten voor het

⁷ Vizier 2030 indicatoren: Algemene kredietvoorwaarden voor ondernemingen; Reële groei van BBP/capita; Werkzaamheidsgraden, werkloosheidsgraden, gemiddelde effectieve uittredeleeftijd, werkbaarheidsgraden; Geharmoniseerde competitiviteitsindicator, Loonkostenhandicap t.o.v. Duitsland, Frankrijk en Nederland; Uitvoerratio; O&O bestedingen van buitenlands entiteiten in Vlaanderen; Oprichting van bedrijven; Snelgroeiende bedrijven; Ondernemerscultuur; Aandeel bedrijven dat big data analyseert vanuit op het even welke bron; Downloadsnelheid van vaste internetconnectie bij ondernemingen; Industrie (aandeel in BTW en WG); Aandeel ondernemende bedrijven (CIS enquête); Omvang arbeidsproductiviteit (in industrie en totale economie); Productiviteitsgroei naar sector; GERD (3% norm); O&O personeel, Overheidskredieten voor wetenschap en innovatie; Gemiddeld aantal opleidingsdagen per VTE werknemer; High Performance Work Practics indicator; Energienorm.

uittekenen van het beleid. Het beleidsonderzoek via de steunpunten wordt geëvalueerd en geactualiseerd in functie van de nieuwe beleidsklemtonen.

Op basis van de evaluatiebepalingen opgenomen in de regelgeving en in de afgesloten verbintenissen binnen het beleidsdomein EWI, wordt de evaluatie-agenda van het departement nauwgezet uitgevoerd. Deze evaluatie-agenda omvat naast de individuele evaluaties van projecten, instellingen, programma's en instrumenten ook systeemevaluaties. We bekijken de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en de budgetten, en stellen deze met het oog op een efficiënte besteding van tijd en middelen bij.

Bij het ontwikkelen van het beleid op het vlak van onderzoek, innovatie en ondernemerschap doen we een beroep op het advies van VARIO en houden we rekening met de strategische adviezen en aanbevelingen van de SERV. We zullen ook tijdig overleggen in de schoot van het VESOC. In deze legislatuur zullen we in overleg met de academische wereld ook de rol evalueren van de KVAB in het kader van de adviesverlening binnen het ruime Vlaamse onderzoeksbeleid en de efficiënte organisatie ervan.

XI. LIJST MET AFKORTINGEN

AI:	Artificiële Intelligentie
AMS:	Antwerp Management School
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BOF:	Bijzonder Onderzoeksfonds
BRV:	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
BSO:	Beroeps Secundair Onderwijs
BTW:	Bruto Toegevoegde Waarde
BVR:	Besluit van de Vlaamse Regering
CCS:	Carbon Capture & Storage
CCU:	Carbon Capture & Usage
COOCK:	Collectief O&O en Collectieve Kennisverspreiding
COSME:	EU-programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kmo's
CRC:	Centre for Research & Conservation
CS:	Cybersecurity
DBC:	De Blauwe Cluster
DEP:	Digital Europe Programme
DYZO:	DYZO begeleidt zelfstandige ondernemers in moeilijkheden
ECOOM:	interuniversitair Expertisecentrum O&O-monitoring
EEN:	Enterprise Europe Netwerk Vlaanderen
EIB:	European Investment Bank
EIF:	European Investment Fund
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EOSC:	Europese Open Science Cloud
EPO:	European Patent Office
ERA:	European Research Area (Europese Onderzoeksruijme)
ERA-NET:	Netwerk gefinancierd door de EU om de coördinatie van Europese onderzoeksprogramma's te ondersteunen
ERC:	European Research Council
ESFRI:	European Strategy Forum on Research Infrastructures

ETS:	Europees emissiehandelssysteem
EU:	Europese Unie
EWI:	Economie, Wetenschap, Innovatie
FFTF:	Flanders Future Techfund
FIT:	Flanders Investment & Trade
FNRS:	Fonds de la Recherche Scientifique
FOSB:	Flemish Open Science Board
FRIS:	Flanders Research Information Space
FTI:	Flanders Technology International
FWO:	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek
GIMV:	Gewestelijke InvesteringsMaatschappij voor Vlaanderen
GIPOD:	Generiek InformatiePlatform Openbaar Domein
GIS:	Geografisch Informatiesysteem
GTI:	Geïntegreerde Territoriale Investerings
H2020:	Horizon 2020, het Europese Kaderprogramma voor O&O
HPC:	High Performance Computing
HST:	Hoge snelheidstrein
IBN:	Innovatieve Bedrijfsnetwerken
ICON:	Interdisciplinair Coöperatief Onderzoek
ICT:	Informatie- en communicatietechnologie
ILVO:	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMEC:	Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum
INBO:	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IOF:	Industrieel Onderzoeksfonds
IP:	Intellectual Property
IPCEI:	Important Projects of Common European Interest
ITG:	Instituut voor Tropische Geneeskunde
IWG:	Interdepartementale werkgroep
KMDA:	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen
KMO:	Kleine en middelgrote ondernemingen
KU Leuven:	Katholieke Universiteit Leuven
KVAB:	Koninklijke Vlaamse Academie van België

LRM:	Limburgse Reconvertie Maatschappij
LV:	Landbouw en Visserij
MFK:	Meerjarig Financieel Kader
MIT:	Massachusetts Institute of Technology
MOW:	Mobiliteit en Openbare Werken
MYRRHA:	Multi-purpose hYbrid Research Reactor for High-tech Applications
NASA:	National Aeronautics and Space Administration
NCP:	National Contact Point
NEKP:	Nationaal energie- en klimaatplan
NERF:	NeuroElectronics Research Flanders
OESO:	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OJO:	Omkadering Jonge Onderzoekers
O&O:	Onderzoek en Ontwikkeling
O&O&I:	Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie
ORCIM:	Orpheus' Research Centre in Music Series
OVAM:	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PMV:	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PIO:	Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
PRACE:	Partnership for Advanced Computing in Europe
RIS:	Regionaal Innovatie Scorebord
RVO-Society:	Roger Van Overstraeten Society.
SALK:	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SBO:	Strategisch Basisonderzoek
SCK:	StudieCentrum voor Kernenergie
SERV:	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SIM:	Strategisch Initiatief Materialen
SOC:	Strategisch Onderzoekscentrum
STEM:	Science, Technology, Engineering en Mathematics
SYNTRA:	Vlaams Agentschap voor Ondernemerschapsvorming
TBM:	Toegepast biomedisch onderzoek
TETRA:	Programma voor praktijkgericht onderzoek
TRL:	Technology Readiness Levels

TSO:	Technisch Secundair Onderwijs
UGent:	Universiteit Gent
UHasselt:	Universiteit Hasselt
UNU-CRIS:	United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies
VAF:	Vlaams Audiovisueel Fonds
VARIO:	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren & Ondernemen
VDAB:	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
VEKP:	Vlaams energie- en klimaatplan
VESOC:	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIB:	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIL:	Vlaams Instituut voor de Logistiek
VIS:	Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden
VITO:	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VK:	Verenigd Koninkrijk
VLAIO:	Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLAJO:	Vlaamse Jonge Ondernemingen
VLAKWA:	Vlaams Kenniscentrum Water
VLIR:	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLIZ:	Vlaams Instituut voor de Zee
VLOR:	Vlaamse Onderwijsraad
VMH:	Vlaamse Milieuholding
VN:	Verenigde Naties
VON:	Vlaams OnderzoeksNetwerk
VPM:	Vlaamse Participatiemaatschappij
VSC:	Vlaams Supercomputercentrum
VWI:	Vlaamse wetenschappelijke instelling
VUB:	Vrije Universiteit Brussel
VVSG:	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
W&I:	Wetenschap & Innovatie
WSE:	Werk en Sociale Economie
WVG:	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

XII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Nr	Naam initiatief	Aard initiatief	Trekker	Inhoudelijke bepalingen	Voorziene planning /stand van zaken procedure VR	Datum Inwerking treding
1	Financiering toegepast biomedisch onderzoek	BVR	Dep EWI	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 september 2006 voor de financiering van toegepast biomedisch onderzoek met een primair maatschappelijke finaliteit	In opmaak	Nog te bepalen
2	Inpassing Vlaamse Wetenschappelijke instellingen (VWI's) in Vlaamse innovatie-ecosysteem en verlenen van toegang tot innovatie-instrumentarium	Decreet + eventueel BVR	Dep EWI	Wijziging van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid	Eerste dient nog analyse gemaakt te worden hoe dit best wordt aangepakt. Verdere planning van het regelgevings-initiatief nog te bepalen	Nog te bepalen
3	Toewijzing scheepstijd rv Simon Stevin als een onrechtstreekse subsidiëring	BVR	Dep EWI	Basisregeling procedure toewijzing tijd op deze onderzoeksinfrastructuur	1 ^{ste} goedkeuring 27/04/2018, wachten op aangepaste decretale basis in W&I Decreet	Onbepaald (tweede helft 2019)
4	Decreet tot wijziging van het decreet tot omzetting van de Europese richtlijn beroepskwalificaties	BVR	Dep EWI	Omzetting van Europese richtlijn ivm evenredigheidstoets beroepskwalificaties	Opmaak	Medio 2020
5	Aanpassen EWI-regelgeving vennootschaps en verenigingsrecht	Decreet en BVR	Dep EWI	Noodzakelijk technische en inhoudelijk aanpassing doorvoeren in EWI-regelgeving nav nieuwe vennootschapswetgeving	Eind 2019	

6	Aanpassing verdeelmechanisme voor Odysseus-programma	Aanpassing decreet en BVR	Dep EWI en Dep O&V	Loslaten van gebruik BOF-sleutel voor Odysseus-programma Opheffing van artikel III.100 is Codex Hoger Onderwijs via het Programmadecreet en wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2011 betreffende de subsidiëring door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen	In voorbereiding	Midden 2020
7	Waarborgregeling	Decreet + BVR	PMV	Aanpassing in het licht van WCO's bij bedrijven + verhoging overzichtelijkheid decreet en uitvoerende besluiten en betere afstemming op elkaar	In opmaak	Nog te bepalen
17	kmo-portefeuille	Aanpassing BVR door MB	VLAIO	Aanpassing subsidiepercentages en jaarlijks maximaal subsidiebedrag	In voorbereiding	Voorzien op 1/12/2019 en 1/1/2020
18	Hinderpremie	Aanpassing BVR door MB	VLAIO	Wijziging status concreet gepland en aanvraagtermijn	In voorbereiding	Nog nader te bepalen
19	Integratie investeringspremies netbeheerders in Ecologiepremie Plus		VLAIO	Integratie van de premies van de netbeheerders gericht op bedrijven in de Ecologiepremie Plus	In voorbereiding	Voorzien op 1/1/2021
20	opheffing resterende en uitgeholde vestigingswetgeving	decreet	VLAIO	Door de opheffing van de beroepsbekwaamheden en de basiskennis bedrijfsbeheer is de overgebleven wetgeving uitgehold, zoals de programmawet, regelgeving met betrekking tot de centrale examencommissie, vestigingsraad,... Teneinde de rechtszekerheid te garanderen dient ook deze te worden opgegeven.	in opmaak	Medio 2020
21	decentralisatie ambulante handel	decreet/BVR	VLAIO	Mede door wijzigingen in de vennootschapswetgeving dient de wetgeving Ambulante handel herbekeken te worden, alsmede ook in het licht van verdere decentralisatie en verhoogde autonomie van de steden (regeerakkoord)	in voorbereiding	Nog nader te bepalen

22	Aanpassing decreet op het Hermesfonds	Decreet	VLAIO	De integratie van een deel van de opdrachten van Syntra Vlaanderen in het Agentschap Innoveren en Ondernemen zal aanleiding geven tot een aanpassing van het decreet dat de werkzaamheden van het Hermesfonds regelt.	In voorbereiding	Nog nader te bepalen
23	Aanpassing oprichtingsbesluit Agentschap Innoveren en Ondernemen	Decreet	VLAIO	De integratie van een deel van de opdrachten van Syntra Vlaanderen in het Agentschap Innoveren en Ondernemen zal aanleiding geven tot een aanpassing van het oprichtingsbesluit van het agentschap.	In voorbereiding	Nog nader te bepalen
24	Decretaal kader voor de moonshot	Decreet	VLAIO	We realiseren voor de moonshot "De Vlaamse industrie koolstof circulair en CO2-arm in 2050 door de ontwikkeling van marktrijpe innovatieve technologieën in Vlaanderen tegen 2040" een decretaal kader dat rechtszekerheid kan bieden voor de lange termijn.	In voorbereiding	Nog nader te bepalen